

Het ZSG dankt van harte:

Provincie
Antwerpen

GILEAD

Creating Possible

1 jaar ZSG UZA

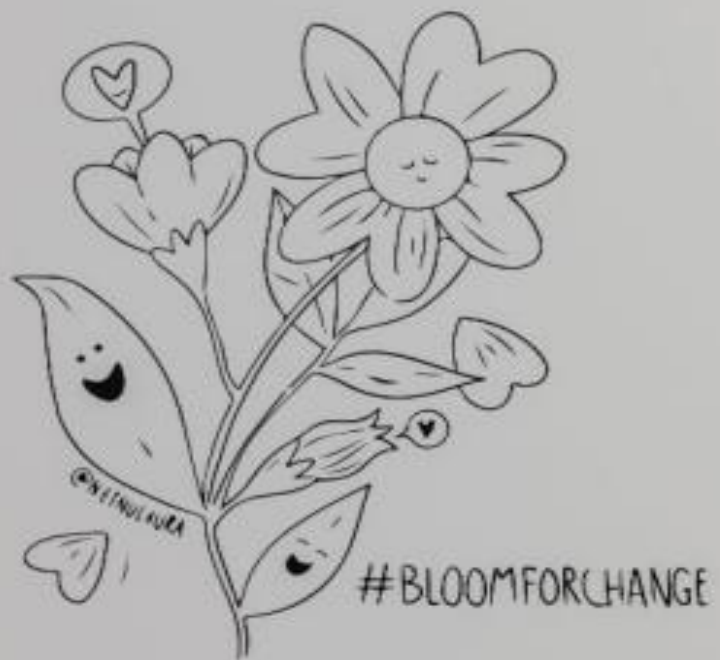
terugblik en vooruitblik

5/12/2022

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN

Welkom

Mevr. Magda de Meyer

Adjunct kabinetschef

Staatssecretaris Gendergelijkheid, Gelijke
Kansen en Diversiteit

Mevr. Ines Keygnaert
International Centre for Reproductive
Health (ICRH), UGent

SEKSUEEL GEWELD IN BELGIË: WAT ZEGT HET ONDERZOEK?

Symposium 1 jaar Zorgcentrum na Seksueel Geweld Antwerpen

Prof. Dr. Ines Keygnaert, 5 december 2022

OVERZICHT

1. Het slachtoffer van seksueel geweld: verschil tussen theorie en realiteit in België
2. Gevolgen van seksueel geweld in België
3. Hulpzoekgedrag & onthulling na seksueel geweld in België

1. HET SLACHTOFFER VAN SEKSUEEL GEWELD: VERSCHIL TUSSEN THEORIE EN REALITEIT IN BELGIË

Seksueel geweld kan offline en online voorkomen, met en zonder fysiek contact

Gehanteerde definitie in UN-MENAMAIS onderzoek (Keygnaert et al 2021):

“Elke seksuele daad die tegen iemands wil is gesteld tegen gelijk welke persoon,
in gelijk welke relatie tot het slachtoffer, in gelijk welke omgeving”

(WHO, 2015)

Hands-off Seksueel geweld:

- Seksuele verwaarlozing & niet respecteren van seksuele intimiteit
- Seksuele intimidatie (geen fysiek contact)

Hands-on seksueel geweld:

- Seksueel misbruik (fysiek contact–geen penetratie)
- Poging tot verkrachting (fysiek contact– poging penetratie)
- Verkrachting (fysiek contact–penetratie)

Het “ideale” slachtoffer

“Ideal Victim Theory” (Christie 1986): 6 criteria:

- 1) Vrouwelijk slachtoffer
- 2) Zwak (gezien haar vrouwelijkheid)
- 3) Voerde een respectvolle activiteit uit
- 4) Was waar het ok was om te zijn
- 5) Aangevallen en verkracht door grote, slechte man
- 6) die onbekend was voor haar

➤ vrouwen= slachtoffers, mannen= plegers

Deze theorie doorgedrongen in beleid, onderzoek, politie, justitie, zorgverlening en algemene idee wie SG kan meemaken

MAAR IS EEN MYTHE!!

Een vrouw
verkracht door
onbekende man

?

Zowel meisjes als jongens voor 18 kwetsbaar voor seksueel geweld

SG Sexpert (2012)	Algemeen	Vrouwen	Mannen
SG voor 18	16,6% (301/1825)	22,3%	10,7%
SG na 18	8,1% (147/1824)	13,8%	2,4%
Plegers meest ingrijpende SG voor 18: (n 314)			
Partner/ex	12%	14,8%	8,9%
Huisgenoot	24,9%	31,3%	11%
Professional	5,9%	1,9%	13,9%
Onbekende	24,7%	14,8%	20,4%
Plegers meest ingrijpende SG na 18: (n 169)			
Partner/ex	46,7%	52,8%	11,7%
Kennis	17,9%	17,6%	20,2%
Collega	10,4%	12%	0%
Onbekende	14,2%	12,6%	23,1%

Jongvolwassenheid/studietijd: piek kwetsbaarheid

Europa:

Studie bij jongvolwassenen (Krahé et al 2015) 10 EU landen, sinds wettelijke leeftijd toestemming tot seks

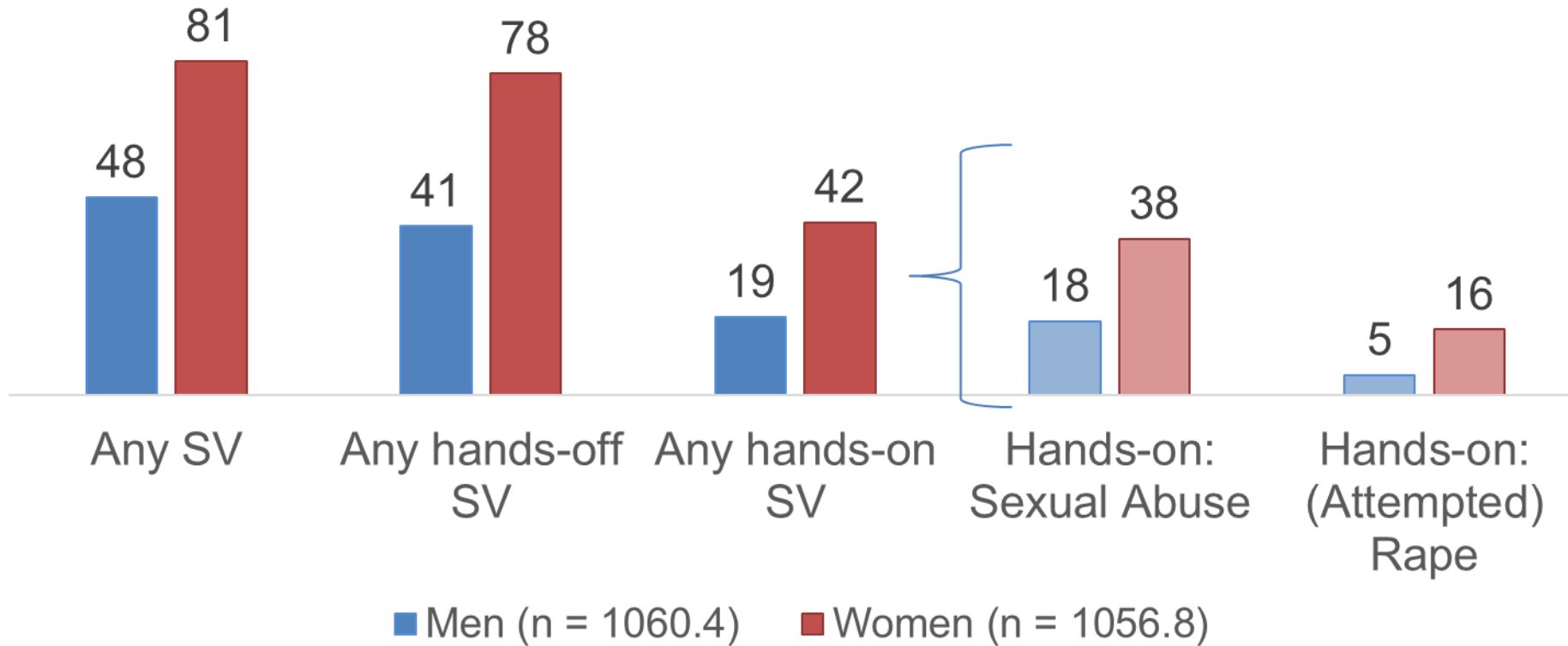
- 10 EU: 27.1% ♂ & 32.2% ♀ minstens 1 keer slachtoffer
- **België: 10.1% ♂ & 20.4% ♀ minstens 1 keer slachtoffer (in sommige landen tot 55,8% ♂)**
- 10 EU: 16.3% ♂ & 5% ♀ minstens 1 keer pleger
- **België: 5.5% ♂ & 2.6% ♀ minstens 1 keer pleger**

Vrouwen en mannen kwetsbaar: 81% ♀ & 48% ♂ tussen 16-69 heeft SG in leven meegemaakt

Prevalentie SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Prevalence estimates of lifetime sexual victimisation (in %)

Prevalentie volwassen mannen andere landen

Auteur(s) (Datum)	Seksuele handelingen	Land	% Mannen	% Vrouwen
Breiding (2014)	Gedwongen te penetreren	US	6.7	0.6
Chan et al. (2008)	Totaal	US	34.0	30.6
		DE	44.3	39.6
		GR	59.5	42.0
		PT	29.2	22.1
Fiebert en Osburn (2001)	Gedwongen kussen	US	35	19
	Seksuele aanrakingen		23	14
	Seks door aandringing		27	23
	Orale/anale seks door aandringing		18	15
	Seks door bedreiging		10	4
	Seks door fysieke dwang		6	5
	Orale/anale seks door bedreiging		7	3
	Orale/anale seks door fysieke dwang		5	2
Hartwick et al. (2007)	Orale seks	CA	5.8	4.2
Hines (2007)	Totaal F = onder fysieke dwang V = onder verbale dwang	US	4.6 F	2.6 F
		BE	2.2 F	0.0 F
		DE	3.1 F	2.1 F
		LT	1.9 F	0.9 F
		PT	1.8 F & 25.5 V	0.8 F & 21.8 V
		SE	1.3 F & 18.4 V	0.4 F & 14.7 V
		CH	2.4 F	0.7 F

Prevalentie volwassen mannen andere landen

Johnson en Stahl (2004)	Seksueel misbruik	US	25			21		
	Seksuele opmerkingen		30			28		
	Aanraken van genitaliën/borsten		33			22		
	Seks terwijl te dronken om toestemming te geven		28			15		
Krahé et al. (2015)	Totaal	CY	49.0			31.7		
		GR	55.8			45.5		
		LT	33.3			19.7		
		PL	35.4			30.1		
		PT	28.6			24.2		
Mossige et al. (2007)	Onfatsoenlijke blootstelling door iemand	LT, NO, PL	LT	NO	PL	LT	NO	PL
			13.7	14.4	18.6	24.3	24.4	15
			11.4	18.5	21.1	29.8	34.9	20.5
			1.6	5.3	6.8	0.9	2.3	0.9
			21.2	8	20.2	17	12	7.6
			7.1	8	12.2	6.2	8.9	4.4
3.5	2.4	9.2	1.4	4.3	2.7			

De pleger is vooral gekend

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Pleger in algemene bevolking 16-69 j	Hands-off (in %)	Seksueel misbruik (in %)	Verkrachting (in %)
(Ex)Partner	9	11	40
Vriend	29	33	17
Familie	9	17	23
Date/net ontmoet	7	15	14
Authoriteitsfiguur	6	14	5
Collega	24	16	7
Iemand anders	26	29	15
Onbekende	7	9	2

Hands-off SG & seksueel misbruik meestal door vriend of iemand anders
(Poging tot) Verkrachting meestal door partner/ex-partner of date/net ontmoet

Zwak = Jong

(oude besjes smaken niet)

?

Kinderen en jongeren zijn kwetsbaar

Sexpertstudie: 22,3% van meisjes en 10,7% jongens voor 18 jaar

Europa: (Krahé et al 2015)

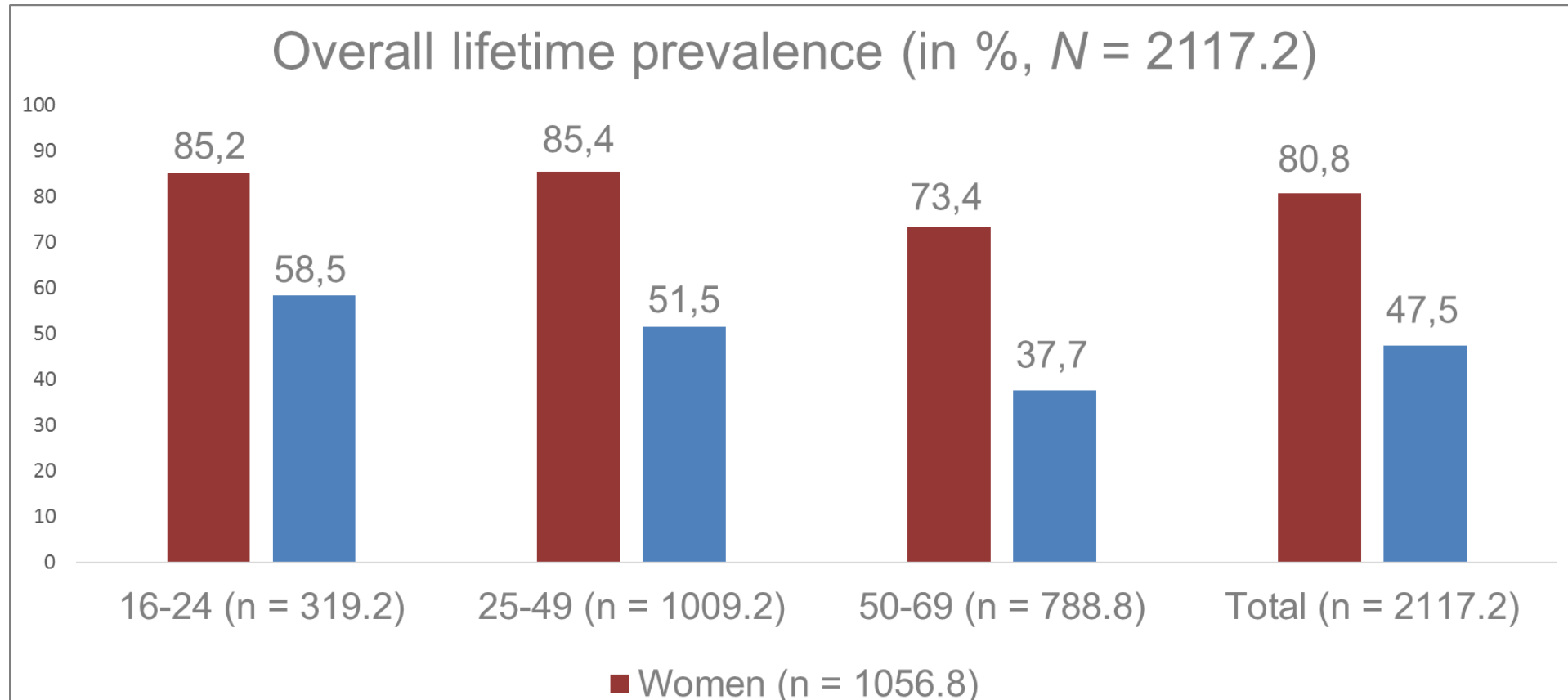
- 10 EU: 27.1% ♂ & 32.2% ♀ minstens 1 keer slachtoffer
- **België: 10.1% ♂ & 20.4% ♀ minstens 1 keer slachtoffer (in sommige landen tot 55,8% ♂)**

Maar ook volwassenen worden slachtoffer

UN–MENAMAIS studie (Keygnaert et al 2021) in BE **tussen 16 en 69 jaar**: gehele leven, niet enkel in jongvolwassenheid geven het aan

SG België UN–MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Ook volwassenen worden slachtoffer

UN–MENAMAIS studie in BE **tussen 16 en 69 jaar**: (N= 2115)
SG alg: **32,1 % mannen en 56,2% vrouwen** in laatste 12 m voor hun deelname in 2020–2021

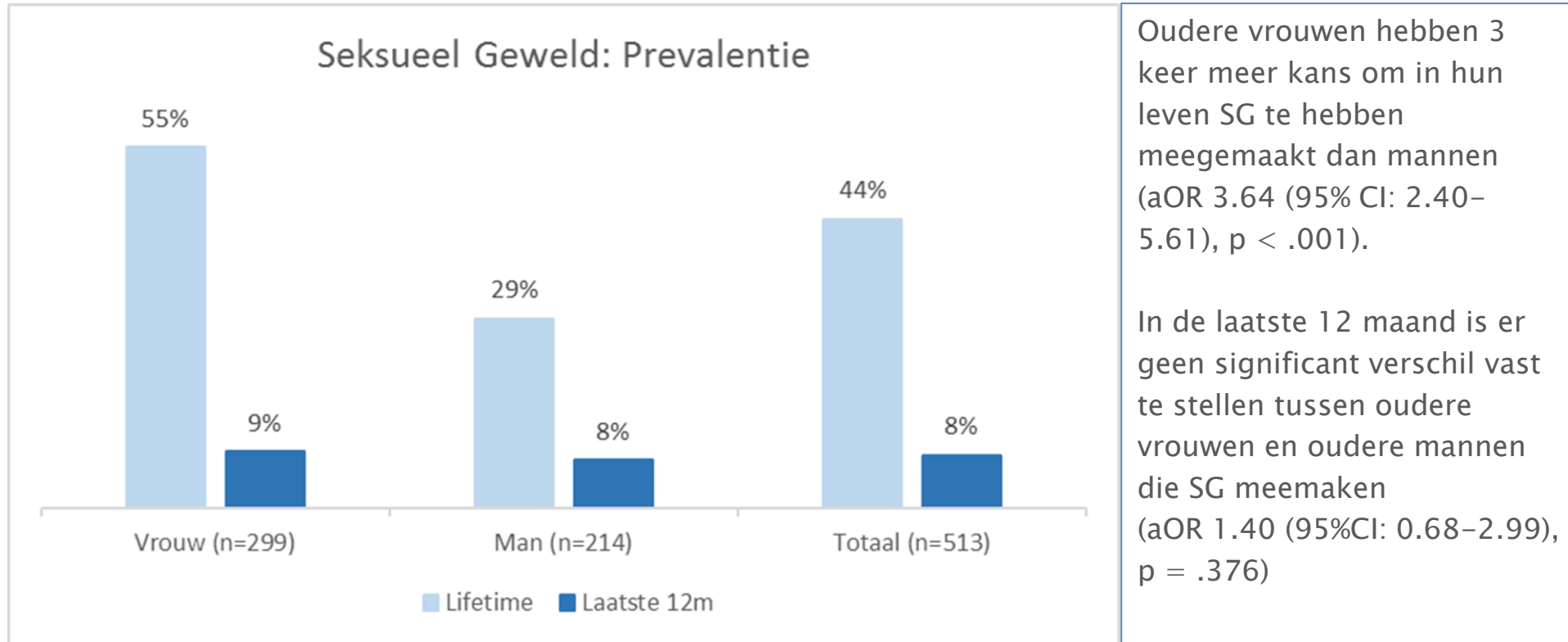
SG België UN–MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Type SG Laatste 12 m	M %	V %	Total %
Seksuele intimidatie (geen naakt)	29,4	54,5	41,9
Seksuele intimidatie (met naakt)	4,9	6,8	5,8
Elke hands-off	30,5	55,4	42,9
Seksueel misbruik	6	8,8	7,4
Verkrachting	1,7	2,2	1,9
Elke hands-on	6,3	9,9	8,1
SG totaal laatste 12 m	32,1	56,2	44,1

Ouderen (70+) blijven alsnog kwetsbaar

UN-MENAMAIS studie 70+: (N= 513)

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Oudere mannen en vrouwen worden in gelijke mate slachtoffer van SG op oudere leeftijd, met extra kwetsbaarheid bij oudere LGBT+

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

		Lifetime SG aOR (95% BI)	Laatste 12m SG aOR (95%BI)
Geslacht bij geboorte	Vrouw	3.60 (2.35-5.52)*	1.57 (0.74-3.34)
	Man	Ref	Ref
Seksuele oriëntatie	Hetero	Ref	Ref
	LGBT+	0.80 (0.38-1.70)	3.23 (1.17-8.94)*

*p <.05

Seksueel geweld in BE wat zegt het onderzoek? - Keygnaert I- 05.12. 2022

Vrouw door man verkracht (heterorelatie)

?

Seksuele en gender minderheden groter risico op seksueel geweld

Vlaanderen (D'haese et al. 2014):

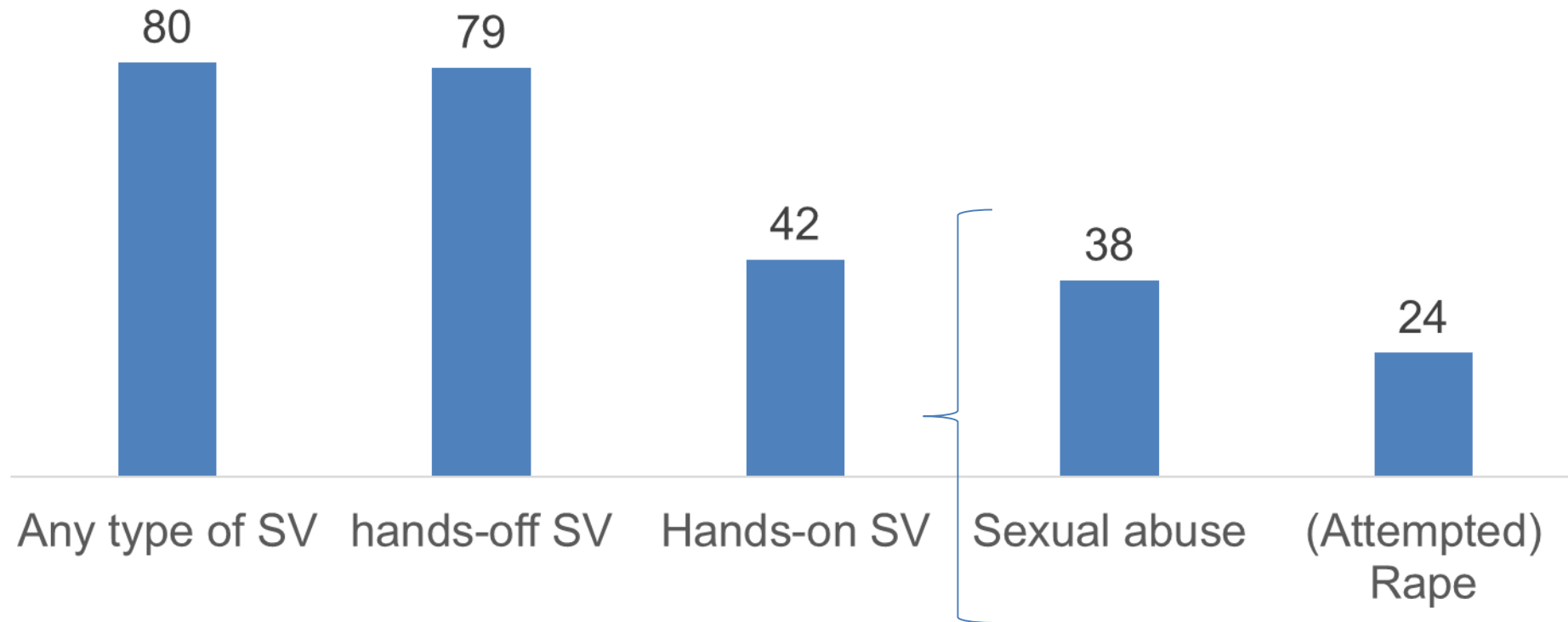
- 41.1% van LGB+ rapporteren SG
- Significant meer niet-heteromannen dan niet hetero-vrouwen als slachtoffer
- MSM, Homo & Bi mannen: 6 keer meer kans op seksueel geweld dan heteromannen die enkel seks hebben met vrouwen

LGBTQIA+ personen worden significant meer slachtoffer van seksueel geweld tijdens hun leven

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

% SV in LGBTQIA+ persons ($n = 239$)

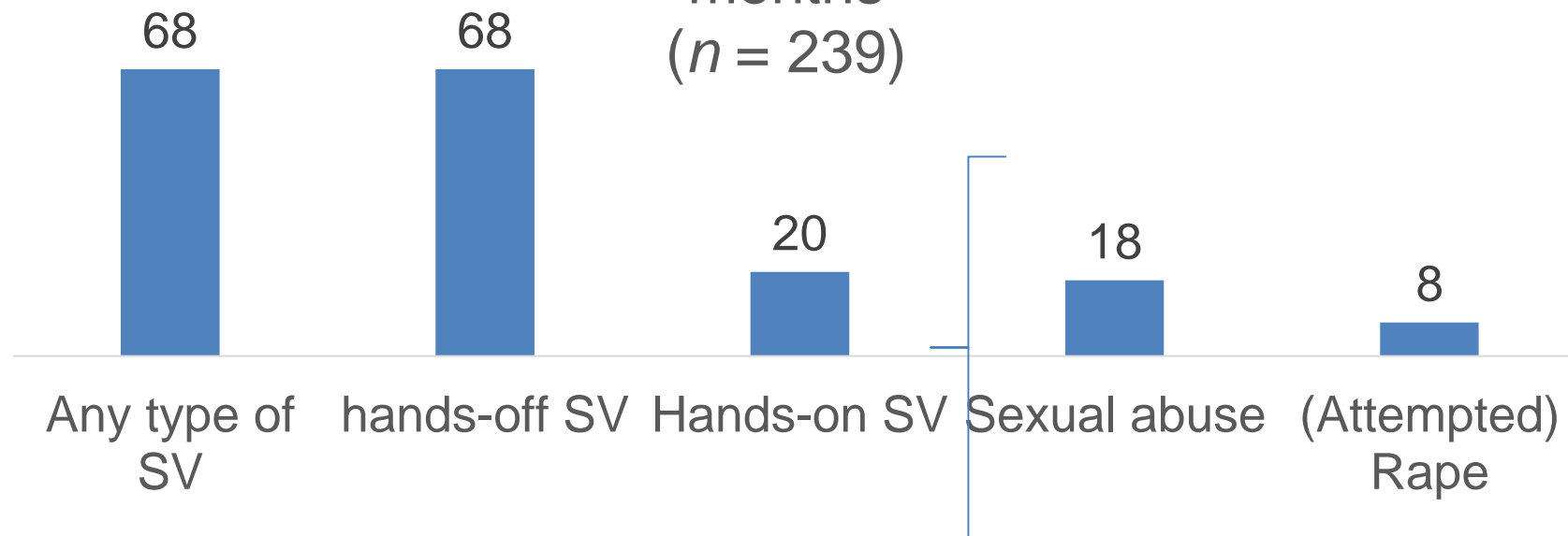

LGBTQIA+ personen werden ook significant meer slachtoffer in de voorbije 12 maanden

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

% SV in LGBTQIA+ persons in the past 12 months
($n = 239$)

De relatie slachtoffer-pleger bij LGBTQIA+ slachtoffers vergelijkbaar met niet LGBTQIA+ slachtoffers

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Pleger in algemene bevolking 16-69 j	Hand s-off (in %)	Seksueel misbruik (in %)	Verk raching (in %)
(Ex)Partner	9	11	40
Vriend	29	33	17
Familie	9	17	23
Date/net ontmoet	7	15	14
Authoriteitsfiguur	6	14	5
Collega	24	16	7
Iemand anders	26	29	15
Onbekende	7	9	2

Het enige significante verschil was:

Voor seksueel misbruik, LGBTQIA+ slachtoffers (17%*) meer misbruikt door plegers die ze niet kenden dan niet- LGB+ slachtoffers (9%)

LGBTQIA+ personen die ook met minderheidsstress kampten, rapporteerden meer SG

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Andere kwetsbaarheden:

Vrouwelijk

Vroege seksuele initiatie (voor 16 jaar)

Aantal seksuele partners (≥ 3)

Middelbaar onderwijs hoogste diploma

Enkel voor SG in laatste 12 maanden:

Student

Homoseksueel

LGBTQIA+ personen die zich identificeerden als behorend tot een minderheidsgroep hadden 18% meer risico op SG

Respectvolle activiteit/ veilige plaats

?

Als vluchteling, verzoeker om internationale bescherming of zonder wettig verblijf bent: groter risico op meervoudig geweld

(Ines Keygnaert, 2008-2014)

3 belangrijke bevindingen in aard & prevalentie SG:

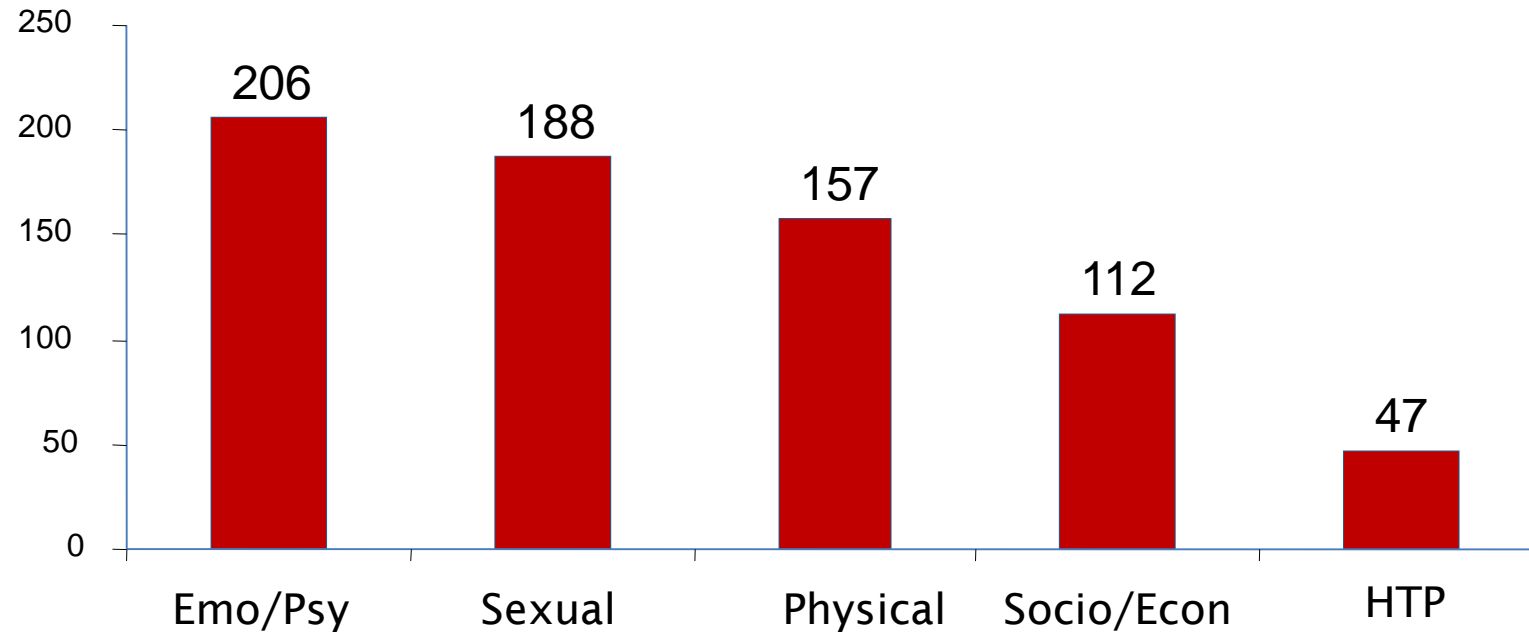
1. Hoge prevalentie SG in alle genders (tot 57%), in combinatie met fysiek, psychisch en socio-economisch geweld
2. Meer meervoudige en groepsverkrachtingen
3. Professionals belangrijk deel van plegers

-> meervoudige & langdurige gevolgen maar beperkte toegang tot gezondheidszorg

B&NL Studie: Seksueel geweld op vluchtelingen vaak gepaard met andere vormen van geweld!

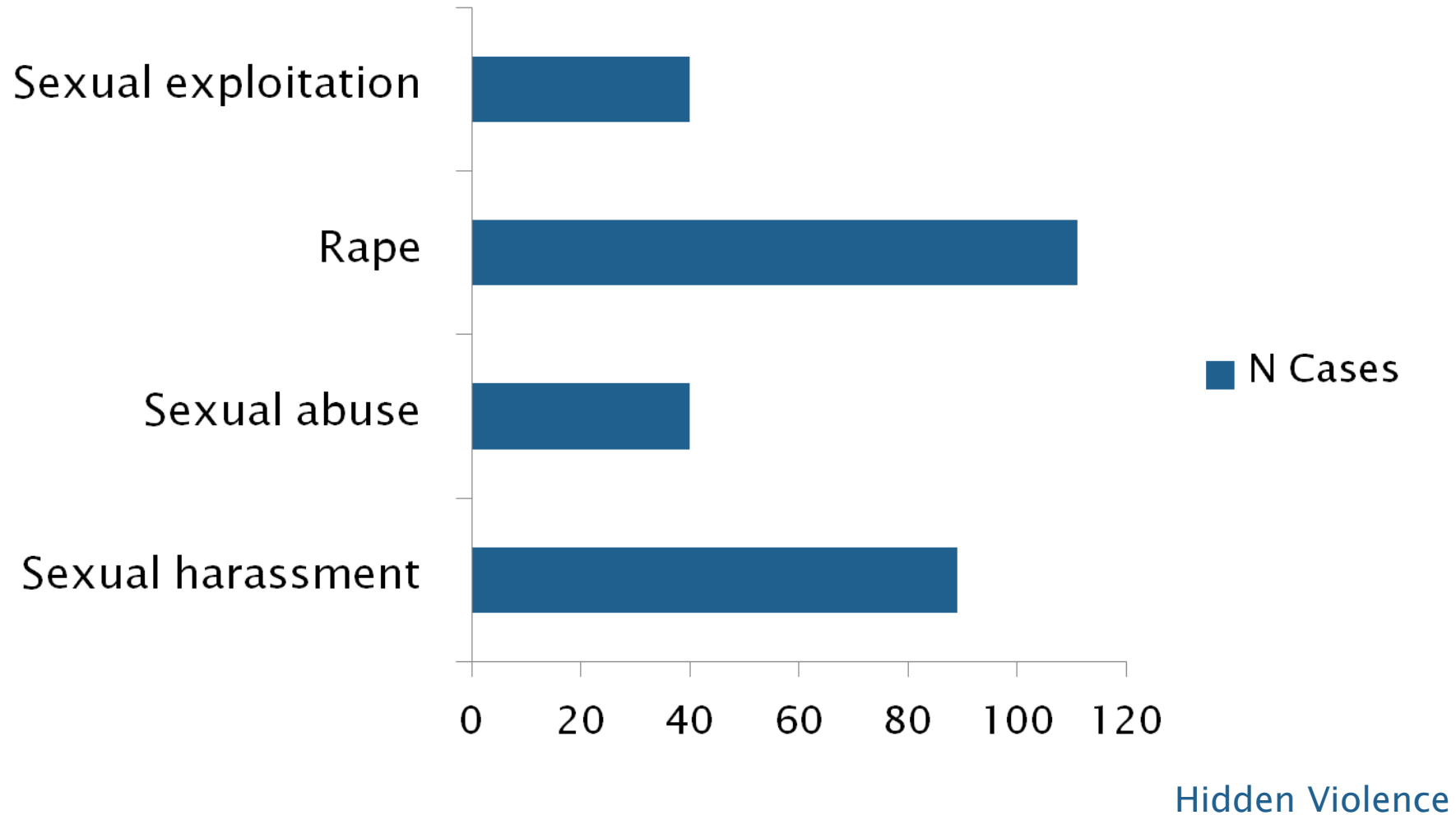
N cases per violence type (n= 332)

Hidden violence, B&NL

Vluchtelingen: Grote kwetsbaarheid voor meerdere vormen van hands-on seksueel geweld (SG: 56%-(188/332))

Vluchtelingen: Ook jongens zijn kwetsbaar!

(n 332) Hidden Violence is a Silent Rape, Keynaert I, 2008

Pleger :

6% vrouwelijk
73% mannelijk
21% nt gespecificeerd

Slachtoffer:

68% vrouwelijk (226)
28% mannelijk (93)
0.6 % transgender (2)

Leeftijd Pleger:

13% -30 jaar
66% +30 jaar

Leeftijd Slachtoffer:

53% -30 jaar
40% +30 jaar

Relatie pleger–slachtoffer:

31 % partner (102), 23 % professional (87), 16 % familie, 15% bekende, 12% onbekende

Hidden Violence

“Ik probeerde om die baby met alcohol en andere zaken te aborteren (...) niets werkte, dus heb ik een vriend gevraagd om mijn baarmoeder met een barbecuepriem te doorprikken. Ik heb veel bloed verloren en werd naar het ziekenhuis overgebracht. De dokter zei me: “Na deze foltering kan je geen kinderen meer krijgen.” Dat was het ergste wat mij kon overkomen.”

Olga, 23, Ukraine

“Angst, nachtmerries, we kennen het allemaal. Mijn kinderen kunnen geen luide stemmen meer verdragen noch lawaai (...) Ze zijn de betekenis van het woord “blijheid” vergeten”

Parvaneh, 37, Iran

Hidden Violence

Coping? Seksueel geweld = “collateral damage” van migratie

Zelfde gevonden in EU & EU nabuurschap, toen maar nu ook nog:

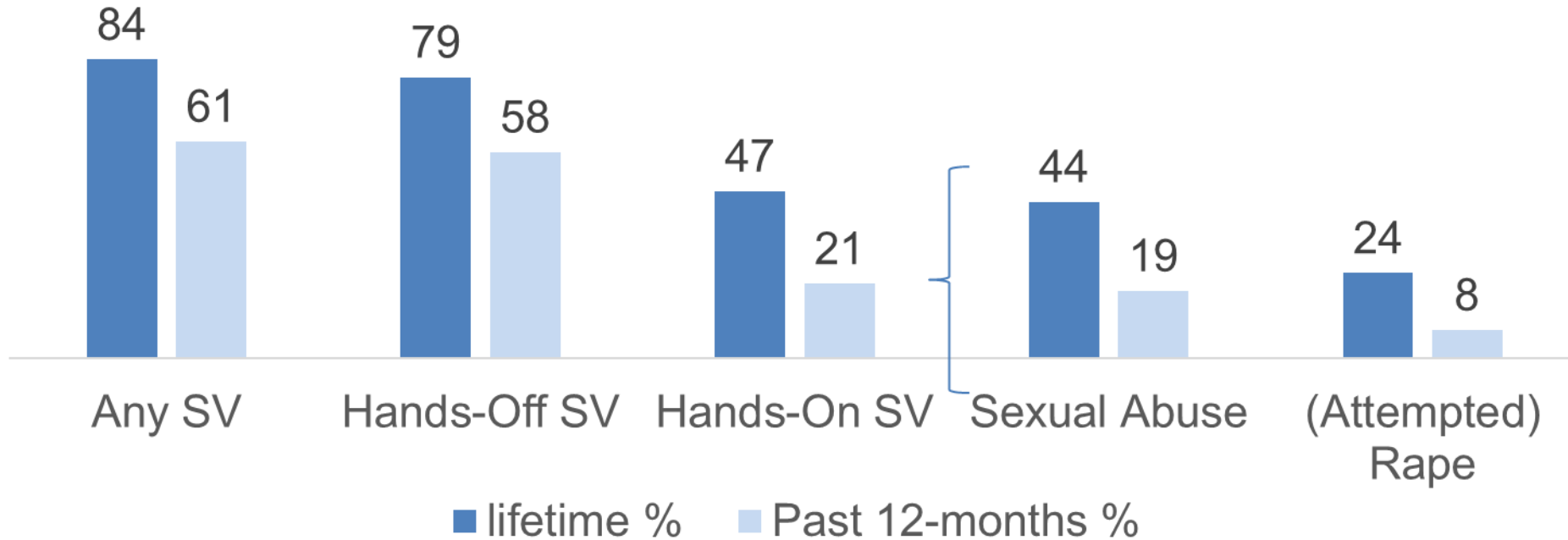
- Geweld voor en tijdens de vlucht maar ook in Europa in transit en bestemmingslanden
- Normalisering: seksueel geweld “hoort” bij migratie
- Grote impact op ontwikkeling van kinderen
- Belangrijk : geweld gezien hebben onderweg, kan evenveel trauma veroorzaken als het zelf hebben meegemaakt
- Gezien minstens 1/4e eerder slachtoffer werd door “beschermingsfiguren” angst tegenover zorgverleners, politie, autoriteiten = jullie!

UN-MENAMAIS studie herbevestigt hoge kwetsbaarheid verzoekers om internationale bescherming in België

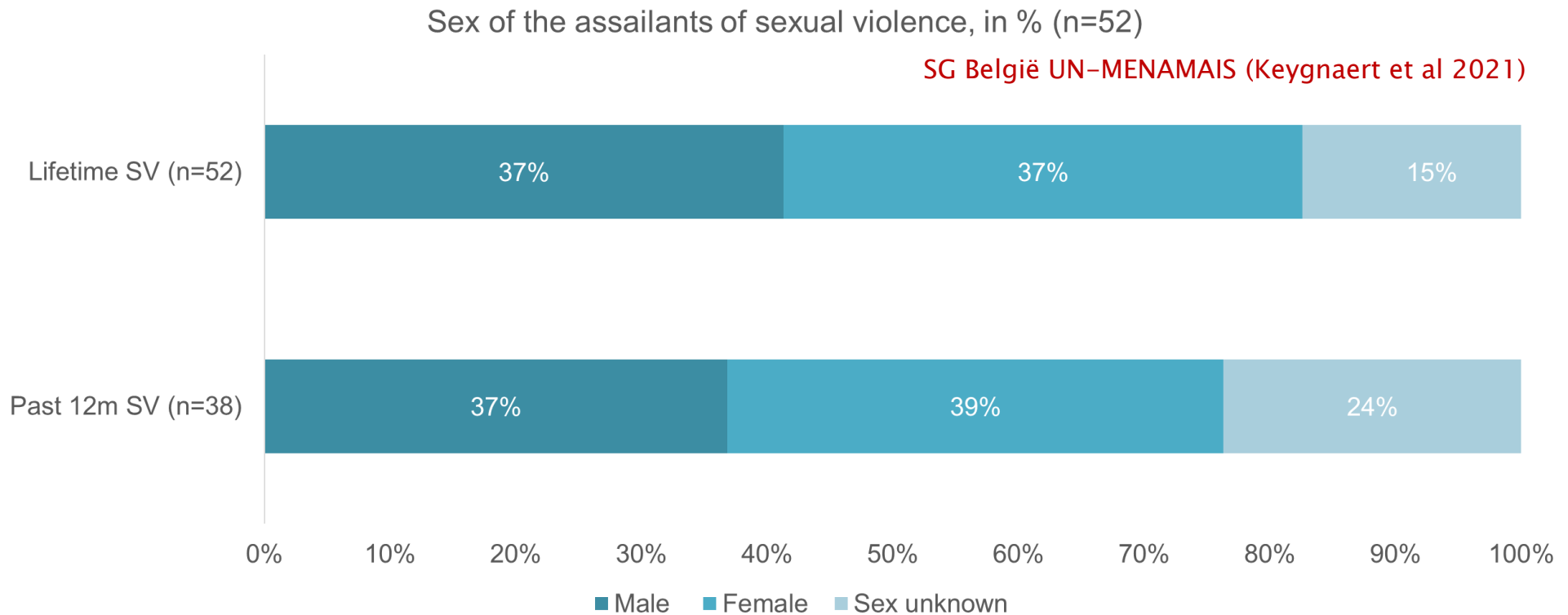
SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Lifetime and past 12-months sexual victimisation in % ($n = 62$)

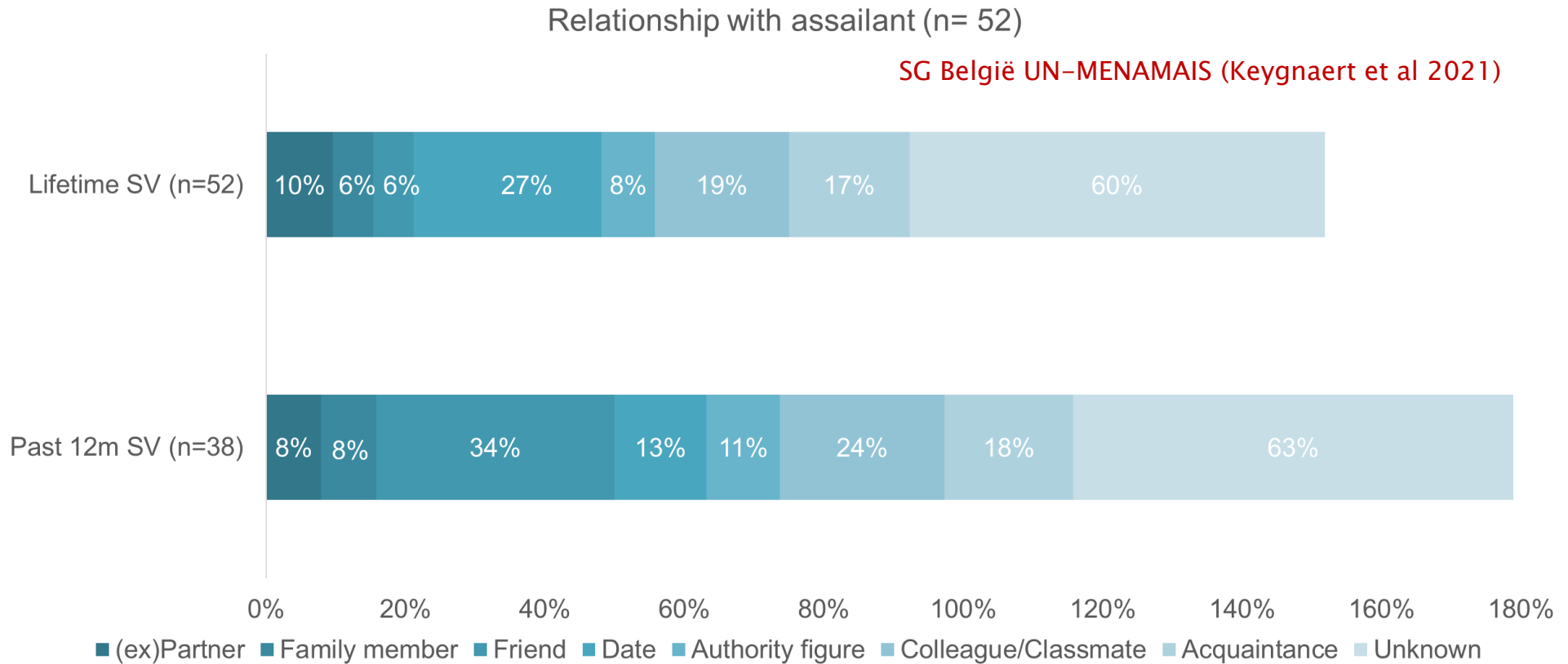

In tegenstelling tot plegers op algemene bevolking: evenveel vrouwelijke als mannelijke plegers die SG plegen op verzoekers om internationale bescherming

Ongeveer 60% SG op verzoekers om internationale bescherming gepleegd door onbekende

2. GEVOLGEN VAN SEKSUEEL GEWELD IN BELGIË

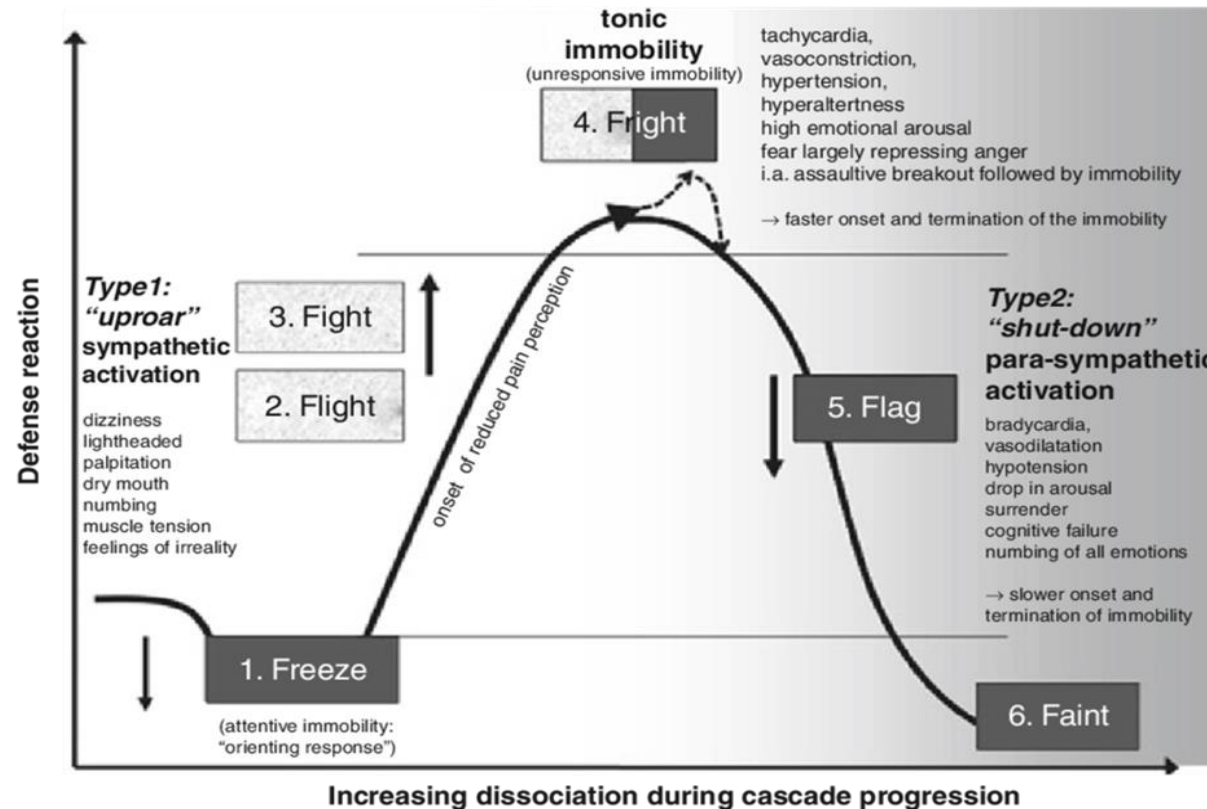

ACUTE STRESS BIJ TRAUMATISCHE GEBEURTENIS

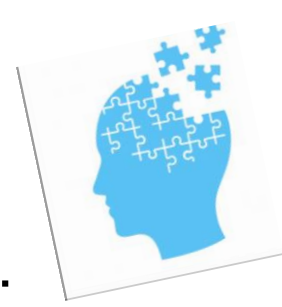

Biologische overlevingsreacties (geen bewuste keuze!!)

- Vechten
- Vluchten
- Bevriezen
- Meewerken
- Flauw vallen

Schauer & Elbert, 2010

Er zijn **twee vormen** van traumatische dissociatie:

- **Op het moment** van de gebeurtenis
- **Na** de gebeurtenis (terug aan (moeten) denken, bespreken,...)

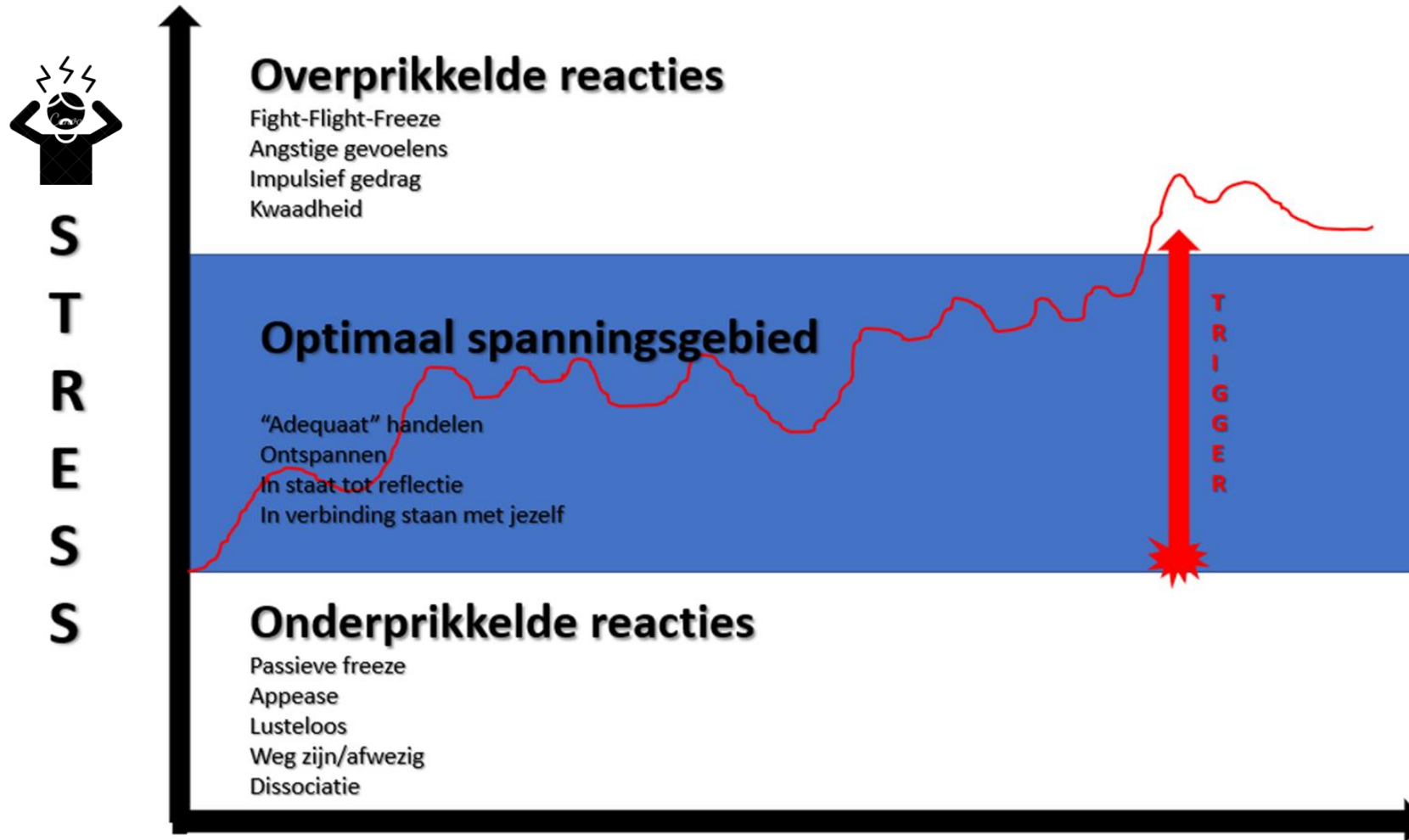
I'M SOMEWHERE

BUT NOT HERE...

AANHOUDENDE STRESS IMPACT OP GEDRAG EN MENTALE GEZONDHEID

Seksueel geweld kan meerdere en langdurige gevolgen hebben

Fysiek: oa: Blauwe plekken, haarverlies, breuken, abdominaal trauma, urinaire infecties, prikkelbare darm syndroom, rugklachten, fibromyalgie, cerebrale lesies, beperkingen, overlijden, hyperactieve amygdala, kleinere prefrontale cortex...

Seksueel en reproductief: oa: SOA, genitale pijn, dyspareunie en seksuele dysfuncties, ongewenste zwangerschap, fistels, infertiliteit, ...

Psychisch : oa: Psychosomatische klachten, angsten, slaapproblemen, emotieregulatieproblemen, affectieve stoornissen, eet- & ontwikkelingsstoornissen, laag zelfbeeld, zelfverwaarlozing, automutilatie, alcohol en drugmisbruik, seksueel risico- en grensoverschrijdend gedrag, zelfmoord(pogingen), PTSS, complex trauma, intergenerationele transmissie....

Socio-economisch: oa: Stigmatisering, isolement, verstoting, discriminatie, werkonbekwaamheid, werkloosheid, school verlaten of schoolachterstand, (structurele) armoede, eerge relateerd geweld...

Geen gepaste zorg -> grotere kans op revictimisatie & plegen van geweld!

Mentale gezondheid bij slachtoffers is slechter dan bij zie die niet slachtoffer werden van SG

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Slachtoffers die **hands-on** seksueel geweld hadden meegemaakt, vertoonden significant meer waarschijnlijkheid dat ze ...:

Depressieve symptomen hadden in de voorbije twee weken
60% vs. 41% ($X^2 = 64.8$, $df = 1$, $p < .001$)

Zelfbeschadigend gedrag stelden
22% vs. 10% ($X^2 = 57.7$, $df = 2$, $p < .001$),

Suicide pogingen hadden ondernomen
12% vs. 4% ($X^2 = 41.2$, $df = 2$, $p < .001$)

Angststoornis kenmerken vertoonden in de voorbije twee weken
24% vs. 13% ($X^2 = 46.4$, $df = 1$, $p < .001$),

Symptomen van post-traumatische stress vertoonden in de voorbije maand
21% vs. 8% ($X^2 = 73.6$, $df = 1$, $p < .001$)

Coping Belgische slachtoffers: Slachtoffers meer geneigd om alcohol en drugs te gebruiken

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Slachtoffers die **hands-on** seksueel geweld hadden meegemaakt, vertoonden significant meer waarschijnlijkheid dat ze ...

Problematisch drankgebruik (AUDIT-C schaal)

45% bij slachtoffers vs. 37% bij niet slachtoffers ($X^2 = 11.31$, $df = 1$, $p < .001$)

Sedativa gebruikten

44% vs. 29% ($X^2 = 44.7$, $df = 1$, $p < .001$),

Cannabis gebruikten

37% vs. 22% ($X^2 = 30.1$, $df = 1$, $p < .001$),

Ooit stimulantia (cocaine, extasy,...) gebruikten

9 vs. 5 % ($X^2 = 13.2$, $df = 1$, $p < .001$)

LGBTQIA+ slachtoffers hadden meer significante gevolgen na SG dan niet- LGBTQIA+

SG België UN–MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Meest frequent gerapporteerd:

- Emotionele gevolgen (angsten, sombere stemming, schaamte, schuldgevoelens,...)
- Laag zelfbeeld
- Vermijdend gedrag

! Vrouwelijke LGBTQIA+ slachtoffers rapporteerden significant meer negatieve gevolgen na SG in vergelijking met mannelijke LGBTQIA+ slachtoffers

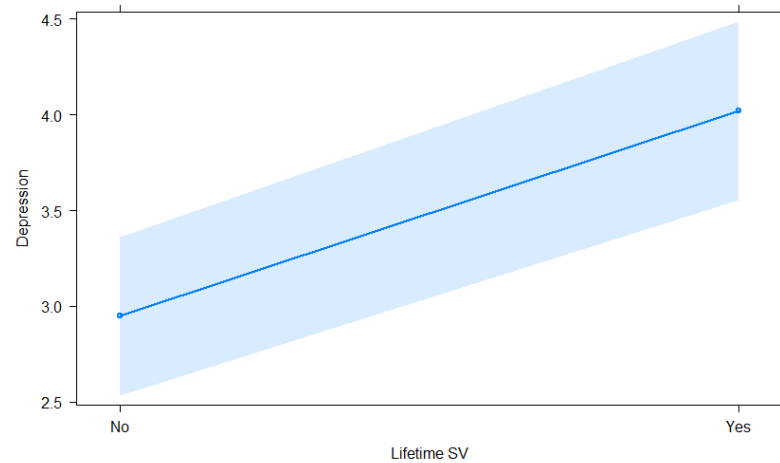
SG België UN–MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

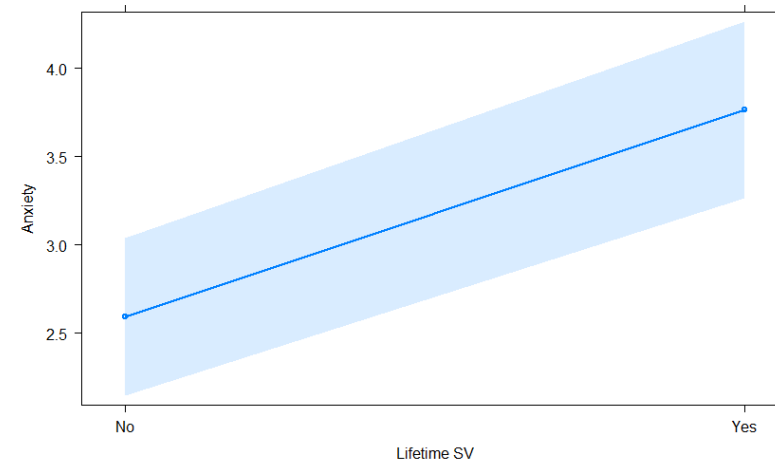
Seksueel geweld doorheen levensloop is gelinkt met depressie en angststoornissen op oudere leeftijd

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Depressie (n=512)

Angststoornis (n=513)

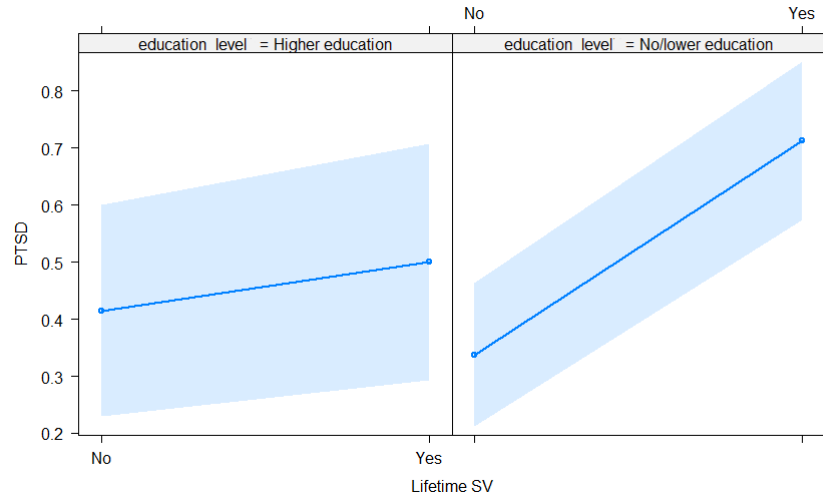

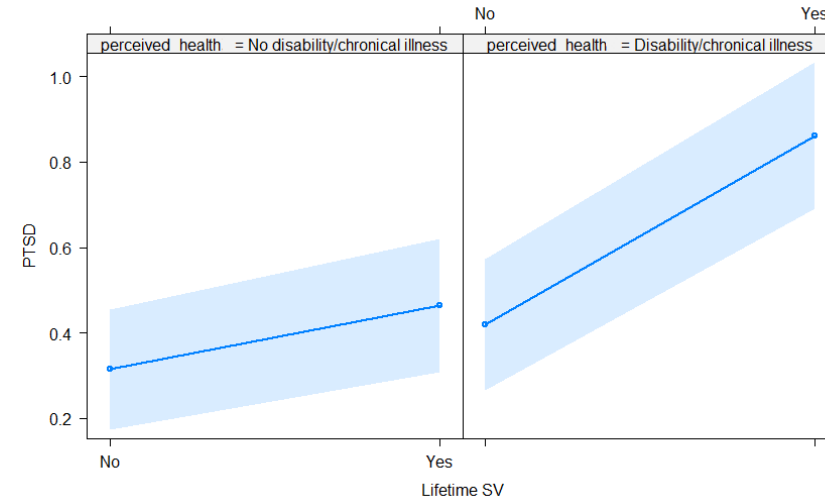
SG in de levensloop is geassocieerd met PTSD in oudere slachtoffers met een laag opleidingsniveau of chronische ziekte/beperking

SG België UN-MENAMAIS (Keynaert et al 2021)

PTSS & Opleidingsniveau (n=512)

PTSS & chronische ziekte/beperking (n=512)

SG in levensloop is geassocieerd met problematisch drankgebruik bij oudere vrouwen

SG België UN–MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

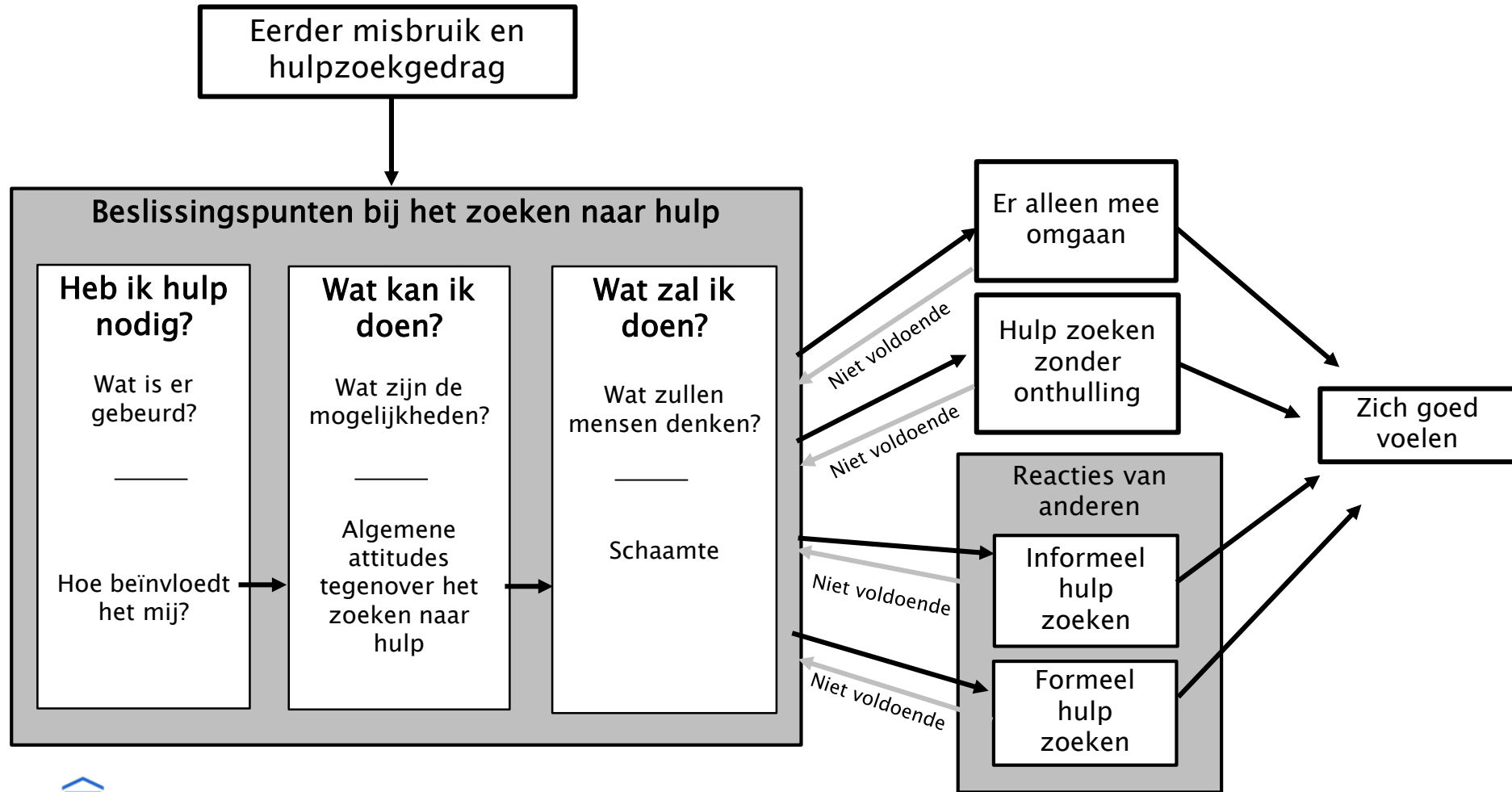
Problematisch drankgebruik bij oudere slachtoffers in vergelijking met niet-slachtoffers :
vrouwen x3
Mannen =

Geen invloed van ervaring van SG in laatste twaalf maanden, veerkracht of sociaal netwerkondersteuning op mentale gezondheid

3. HULPZOEKGEDRAG EN ONTHULLING NA SEKSUEEL GEWELD IN BELGIË

Hulpzoekgedrag na seksueel geweld

(DeLoveh & Cattaneo, 2017)

UN-MENAMAIS studie 16-69 jarigen algemeen: enkel 7% zocht formele hulp, 4% diende klacht in bij politie

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Onthulling in eigen netwerk

Een derde van de vrouwen (35%) en de helft van de mannen (50%) heeft het nog aan niemand verteld.

Formele hulp

8% van de vrouwen zocht formele hulp, meestal bij professional in geestelijke gezondheidszorg, 5% van de mannen, bij hen variabel

Politie

5% van de vrouwelijke slachtoffers en 2% van mannelijke slachtoffers legde klacht neer bij de politie

43% van LGBTQIA+ vertelde niemand over het SG

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Als ze het aan iemand onthulden dan was dit meestal aan een vriend (35%), een partner (15%) of een ouder (15%)

90% zocht geen professionele hulp na SG

“Nee, als LGB, word je niet serieus genomen als je door iemand van hetzelfde geslacht misbruikt wordt”

Angela (lesbische cisgender vrouw, 29 jaar)

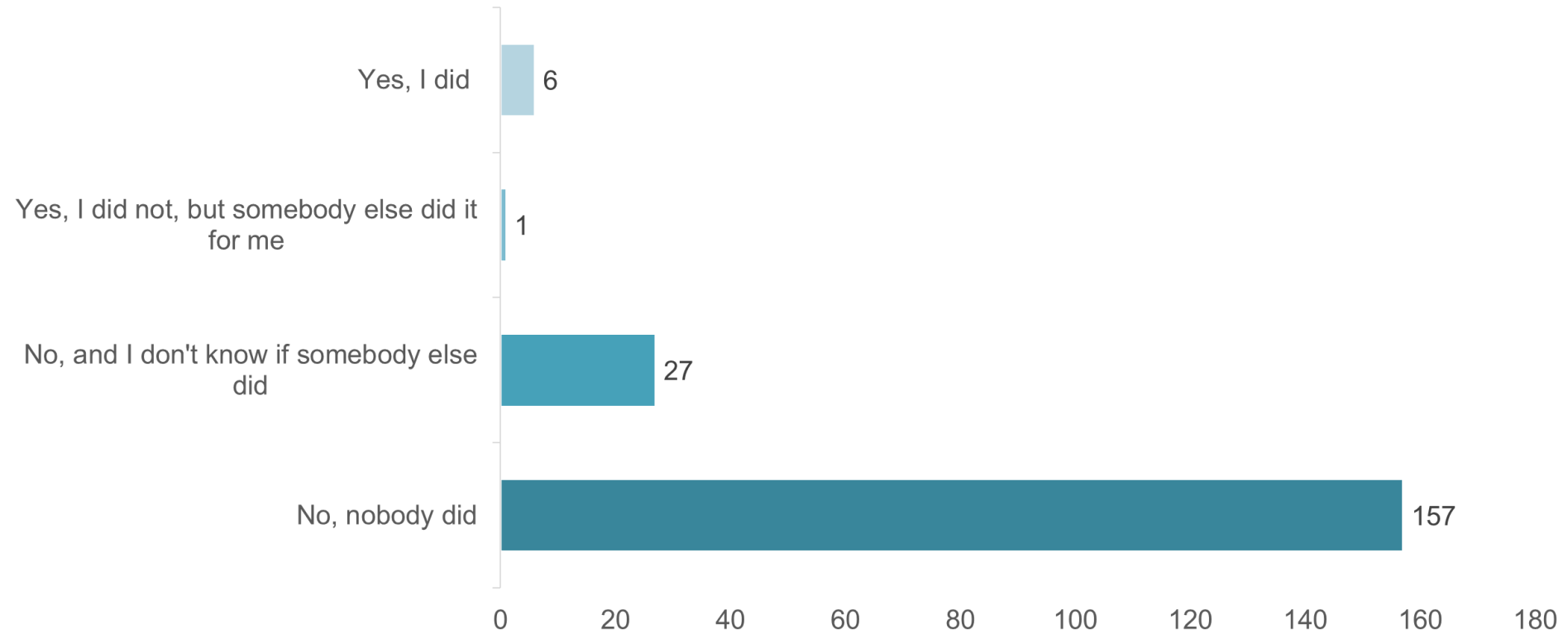
SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Bijna geen enkel LGB+ slachtoffer stapte naar de politie

SG België UN-MENAMAIS (Keygnaert et al 2021)

Did you or somebody else tell the police about this? (N = 191)

60% van ouderen praatte nooit over SG, 94% zocht nooit hulp

Private onthulling (n=227)

40% ja, 60% nee

Partner > Vriend > Ander familielid

Het blijft bij mij en ik
zwijg erover (Maria, 80)

Professionele hulp (n=227)

6% ja, 94% nee

Huisarts > Andere > GGZ medewerker

Ik heb het nooit verteld
en zal dat ook nooit
doen (Maurice, 72)

Helpt oudere slachtoffers zegt geen hulp nodig te hebben, ...

Barrières gelinkt aan het slachtoffer

Geen hulp nodig (49%) > Schaamte (15%) >
Angst om niet geloofd te worden (11%) >
Hulp krijgen gaat niets veranderen (6%) > Ik vertrouwde niemand (5%)

Barrières gelinkt aan anderen

Ik wil de pleger geen kwaad doen (8%) >
Bang voor verder geweld (5%) > wil geen slechte naam
geven aan mijn familie(5%)

Barrières gelinkt aan bereikbaarheid

Ik wist niet naar waar ik moest gaan (7%) > financiële problemen of
problemen met transport (0,5%)

Andere barrières (10%)

Ze zouden gezegd
hebben: “Dat is niet
waar, je beeldt je dat in”
(Eliana, 76)

Ik kan niemand
beschuldigen of
zeggen deze person
heeft dat gedaan
(Maria, 80)

Thuis praatten wij niet
over seksualiteit. Dit
was taboe. Verberg het,
spreek er niet over
(Maria, 80)

..., maar slachtoffers vragen hulpverleners om SG proactief te bevragen

Spreek erover

“Blijf niet zwijgen. Als er iets mis is, spreek erover” (Henrica, 73)

“Wees open naar professionals die je kunnen helpen” (Francine, 76)

Hulpverleners moeten aandachtig zijn voor signalen en luisteren

“Als je voelt dat iets niet juist is, vraag ernaar ... verschillende keren” (Mieke, 75)

“Als mensen iets aangeven, geef ze het woord” (Maurice, 72)

Educatie rond het stellen van grenzen

“Op school leren ze de meer technische kant van seksualiteit, niet de emotionele. Ze moeten leren om te vragen: Is dit ok?” (Paula, 77)

Het ideale slachtoffer = verkrachtingsmythe

Deze theorie heeft grote impact op beleid, onderzoek, politie, justitie, zorgverlening en algemene idee wie SG kan meemaken

Pas je niet in dit plaatje?

Othering & Victim blaming

Epistemisch onrecht:

- Hermeneutisch onrecht
- Getuigenisonrecht gelinkt aan hun identiteit

Verkrachtingsmythes hebben enorme impact

Impact op **beleving** van slachtoffer

Het is mijn schuld, ik had niet mogen dansen

Ik heb niet teruggevochten, wat een loser ben ik toch

Ik ben klaar gekomen, dus moet ik er wel van genoten hebben?

Impact op **hulpzoekgedrag** van slachtoffer

Ik schaam me dood, ik mag dit aan niemand vertellen

Ik zal toch niet geloofd worden

Ze gaan mij geen man meer vinden

Ik moet dankbaar zijn dat ik hier mag verblijven

Ze gaan mij deporteren

Impact op **reacties** van de omgeving

Wat had je aan toen je verkracht werd?

Waarom was je op dat uur nog op stap?

Je brengt ons in schande, maak dat niemand dit te weten komt!

Wees blij je hebt seks gehad zonder dat je er om moest vragen!

Wees een man, zet u erover!

Verkrachtingsmythes hebben enorme impact

Impact op **beleid** omtrent SG

In UN-verdragen: Definitie Gendergerelateerd geweld -> Geweld op vrouwen

Vb Conventie van Istanbul die onder meer referentiecentra seksueel geweld eist: "Violence against women"

Nationale actieplannen BE: partnergeweld-> gendergerelateerd geweld, na lobbying nu meer aandacht voor seksueel geweld

WHO elder abuse: verschillende vormen van SG zitten er niet in

Impact op (**financiering van**) onderzoek

EU Daphne fonds & REC fonds: sexual and gender-based violence against women and girls/children

In oproepen geen mogelijkheid om SG op mannen,... te onderzoeken

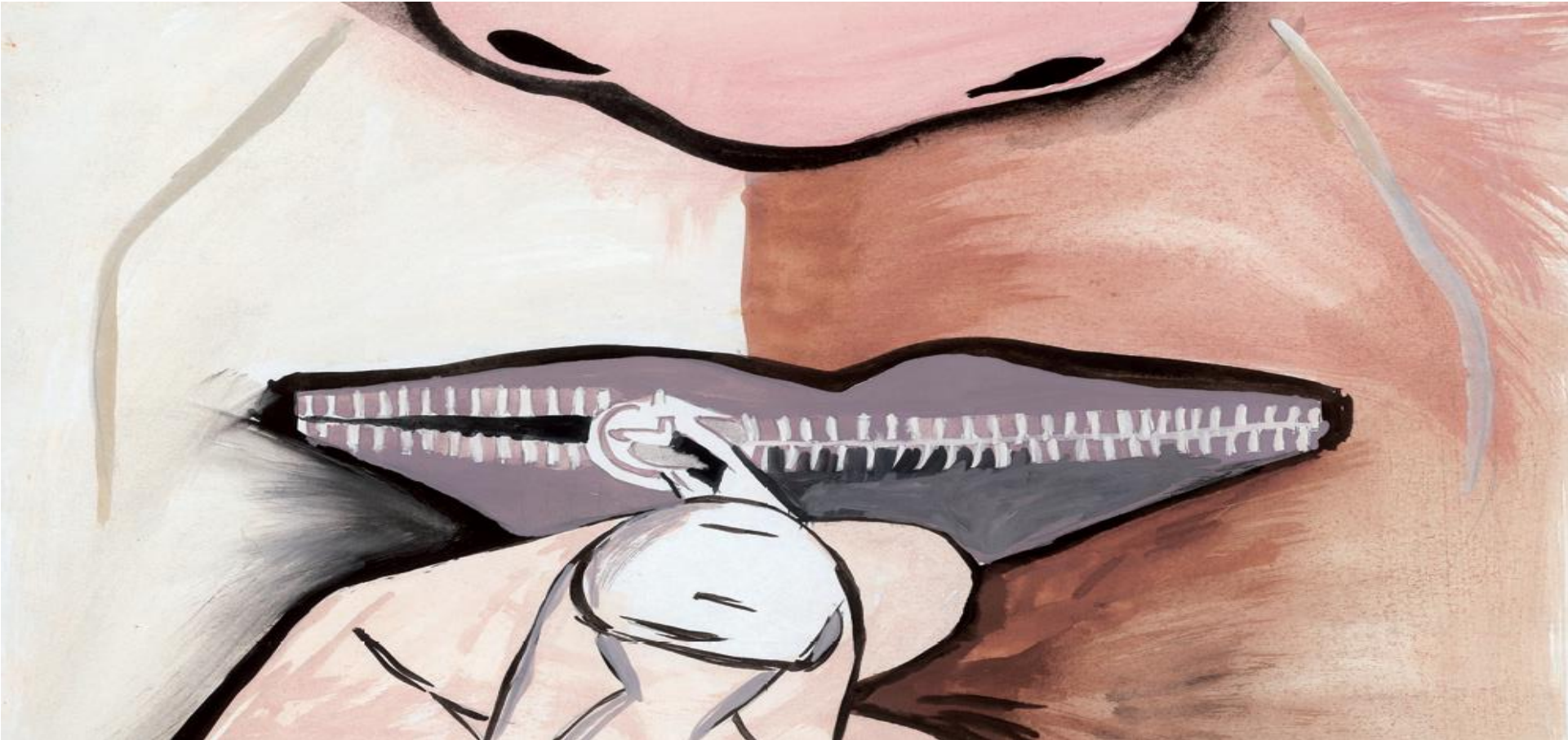
Aanval op publicaties en presentaties, positie als vrouwelijke onderzoeker

Impact op **zorgverlening**

Hoofdzakelijk afgestemd op vrouwelijke slachtoffers

BESPREKEN SEKSUEEL GEWELD ?

Drempels bij bespreken van seksueel geweld

Disclosure criteria bij elk slachtoffer:

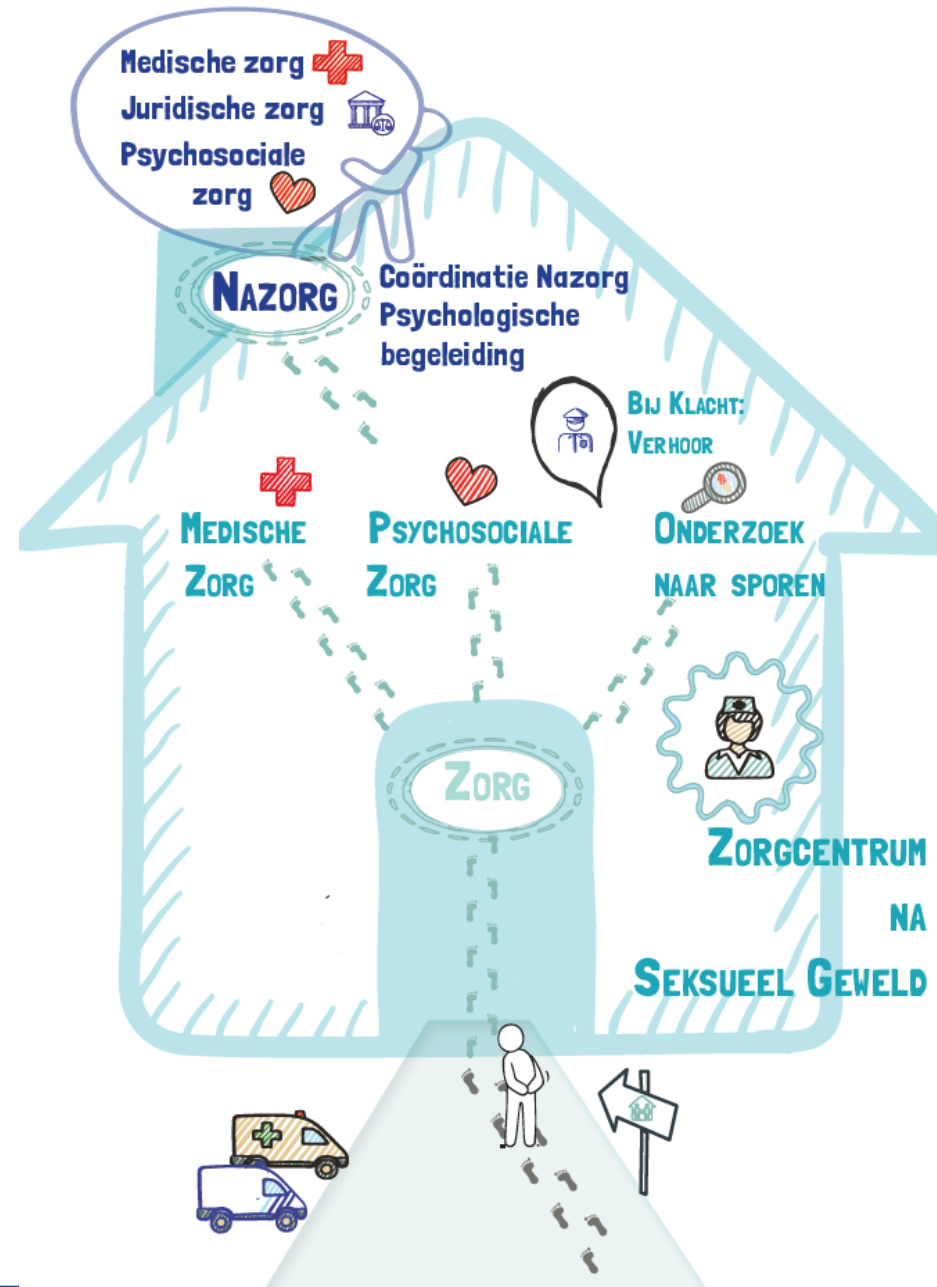
- Zorgen die men maakt voor zichzelf of anderen
- Mate van overstuur zijn
- Zichzelf als slachtoffer (kunnen) zien
- Afweging voordeel/nadeel geheim bewaren
- Inschatting positieve reactie ander (aan wie men het onthult)
- Gesloten/open cultuur

-...

(Keygnaert et al Handboek Seksuologie 2018)

Zorgcentra na Seksueel Geweld beantwoorden nood

“Ik voel me ontvangen door mensen die weten wat ze doen, in een veilige omgeving, ik ben onder de indruk van hoe attent iedereen hier is, ik voel me menselijk behandeld, los van mijn legale status”
Vrouwelijk slachtoffer, ZSG Brussel

“Het wordt moeilijk om DNA te missen, met alle verschillende soorten sporen die nu afgenomen worden”

DNA-labo

“Niet alleen de verhoren en de PVs zijn nu beter met de zedeninspecteurs, het feit dat slachtoffers nu later klacht kunnen neerleggen maar toch forensisch onderzoek is gedaan en stalen goed zijn bewaard, en wij die dan in beslag kunnen nemen, hebben we nu een grotere “window of opportunity”

Magistraat

(Baert & Keygnaert, 2019)

Ons onderzoek: steunfiguur doorslaggevend in:

- 1) zoeken van hulp,
- 2) klachtneerlegging &
- 3) algemeen herstel

Hoe een goede steunfiguur zijn?

Gids voor steunfiguren: tips & tricks

de brochure vind je ook een overzicht van adressen van hulpverleningsinstanties die je kunnen bijstaan in jouw zoektocht naar steun en de erkenning van jouw probleem.

[Raadpleeg de brochure.](#)

BROCHURE: GIDS VOOR STEUNFIGUREN VAN SEKSUEEL GEWELD

Deze brochure richt zich tot steunfiguren van slachtoffers van seksueel geweld.

De brochure wil een eerste leidraad zijn voor de steunfiguren in de omgeving van een slachtoffer. Deze gids geeft uitleg over de typische reacties bij slachtoffers na seksueel geweld, zodat je wie die dit meegemaakt heeft, beter kan begrijpen. Deze gids geeft je ook praktische tips om deze persoon te ondersteunen doorheen het herstelproces. Tenslotte krijg je enkele tips om met je eigen gevoelens en noden, die ook belangrijk zijn, te kunnen omgaan.

[Raadpleeg de brochure.](#)

www.seksueelgeweld.be

Prof Dr Keygnaert Ines

Operational Director ICRH

Professor & Team Leader Gender & Violence Team

ICRH – IN KEY – VIORESC

E ines.keygnaert@ugent.be
T +32 9 332 35 64

• Ghent University

@ugent

Ghent University

• www.ugent.be

Mevr. Liesbet Stevens
Instituut voor de gelijkheid van
Vrouwen en Mannen (IGVM)

Hervorming van het seksueel strafrecht

Prof. dr. Liesbet Stevens

Instituut voor familiale en seksuologische wetenschappen

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Maatschappelijke achtergrond

- Dutroux – Witte mars
- #MeToo
- moord op Julie Van Espen
- seksueel grensoverschrijdend gedrag in media & cultuur
- seksueel grensoverschrijdend gedrag in uitgaansleven
- seksueel grensoverschrijdend gedrag in de academische wereld

Beleidskader en -initiatieven

Conventie van Istanbul: preventie, bescherming, aanpak daders, beleid

Hoge Raad van Justitie

- Rapport “Naar een betere aanpak van seksueel geweld” d.d. 3 mei 2019
- Bijzonder onderzoek van het dossier van Steve Bakelmans d.d. 20 december 2019
- Opvolgings- en uitdiepingsrapport “Naar een betere aanpak van seksueel geweld” d.d. 25 juni 2020

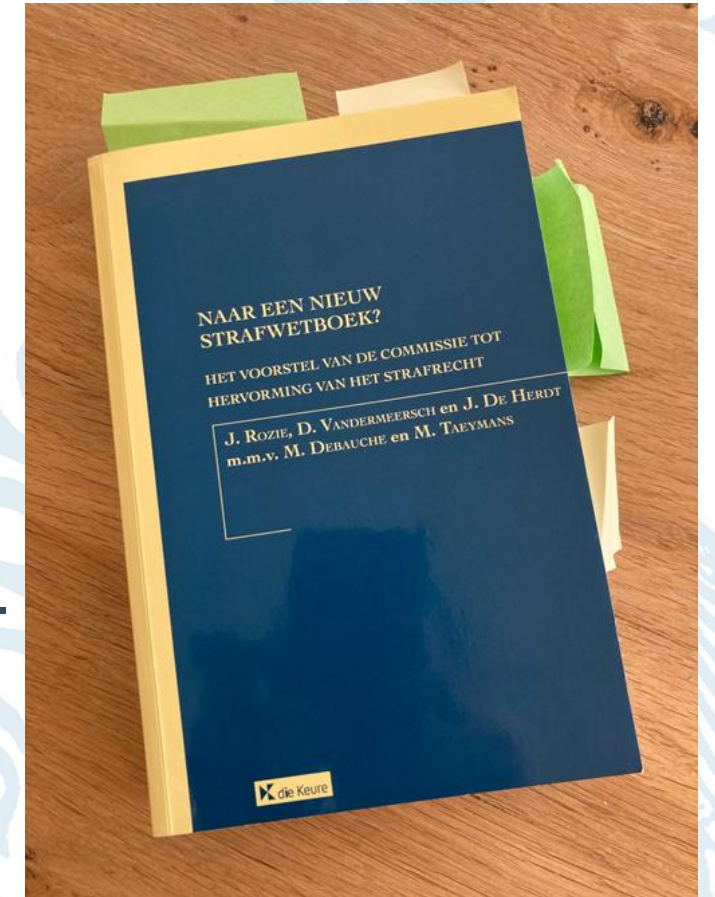
Huidig Vlaams Regeerakkoord

Huidig federaal Regeerakkoord

- Structurele inbedding van de Zorgcentra na Seksueel Geweld
- Hervorming strafrecht met respect voor de rechten van verdediging en van de slachtoffers

Voorgeschiedenis

- Vorige legislatuur: hervorming Strafwetboek
- *“De voorstellen van de expertencommissies voor de hervorming van het strafrecht en het strafprocesrecht zullen daartoe als uitgangspunt voor de discussie worden genomen om tot een eenvoudiger, meer coherente en meer accurate wetgeving te komen.”*
- Wet houdende wijzigingen aan het Strafwetboek m.b.t. het seksueel strafrecht, *Belgisch Staatsblad* 30 maart 2022, inwerkingtreding op 1 juni 2022

Hervorming seksueel strafrecht

Vorige bepalingen	Huidige bepalingen
Boek 2. – De misdrijven en hun bestraffing in het bijzonder	
Titel VIII. – Misdaden en wanbedrijven tegen personen	
Hoofdstuk I. – Opzettelijk doden, opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel, foltering, onmenselijke behandeling en ontorende behandeling	
	Hoofdstuk I/1. – Misdrijven tegen de seksuele integriteit, het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden
Hoofdstuk II. – Onopzettelijk doden en onopzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel	
Hoofdstuk III. – Aantasting van de persoon van minderjarigen, van kwetsbare personen en van het gezin	
	Hoofdstuk IIIbis/1. – Misbruik van prostitutie

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen

Hoofdstuk I/1.

Misdrijven tegen de seksuele integriteit,
het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden

Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting

Afdeling 2. – Seksuele uitbuiting van minderjarigen

Afdeling 3. – Openbare zedenschennis

Afdeling 4. – Gemeenschappelijke bepalingen

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen

Hoofdstuk I/1.

Misdrijven tegen de seksuele integriteit, het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden

Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting

Onderafdeling 1. – **Toestemming** met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht

Onderafdeling 2. – **Basismisdrijven**

Onderafdeling 3. – Verzwaarde misdrijven

Onderafdeling 4. – Verzwarende factoren

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen

Hoofdstuk I/1.

Misdrijven tegen de seksuele integriteit,
het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden

Afdeling 2. – Seksuele uitbuiting van minderjarigen

Onderafdeling 1. – Benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden

Onderafdeling 2. – Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie

Onderafdeling 3. – Beelden van seksueel misbruik van minderjarigen

Onderafdeling 4. – Algemene bepaling

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen		Concordantie
Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting		
Onderafdeling 1. – Toestemming m.b.t. het seksueel zelfbeschikkingsrecht		
Art. 417/5	Definitie van toestemming m.b.t. het seksueel zelfbeschikkingsrecht	NIEUW; ≈ art. 375
Art. 417/6	Beperkingen aan de mogelijkheid tot toestemming door de minderjarige	NIEUW; ≈ art. 372, art. 375 al. 6, 371/1, §4

Toestemming

Definitie

Toestemming veronderstelt dat deze uit vrije wil is gegeven. Dit wordt beoordeeld in het licht van de omstandigheden van de zaak. De toestemming kan niet worden afgeleid uit de loutere ontstentenis van verweer van het slachtoffer. De toestemming kan worden ingetrokken op elk ogenblik voor of tijdens de seksuele handeling.

...

Definitie

- Uit **vrije wil** gegeven
- Beoordeeld in het licht van de **omstandigheden** van de zaak
- **Niet** afgeleid uit de **loutere ontstentenis van verweer** van het slachtoffer
- Kan op elk ogenblik voor of tijdens de seksuele handeling **ingetrokken** worden
- Voor elke **afzonderlijke** seksuele handeling

Definitie

...

Toestemming is er niet wanneer de seksuele handeling is gepleegd door gebruik te maken van de kwetsbare toestand van het slachtoffer ten gevolge van onder meer angst, invloed van alcohol, verdovende middelen, psychotrope stoffen of enige andere substantie met een soortgelijke uitwerking, een ziekte of een handicapsituatie, waardoor de vrije wil is aangetast.

Toestemming is er in ieder geval niet indien de seksuele handeling het gevolg is van een bedreiging, fysiek of psychisch geweld, dwang, verrassing, list of van enige andere strafbare gedraging.

Toestemming is er in ieder geval niet wanneer de seksuele handeling is gepleegd ten nadele van een bewusteloos of slapend slachtoffer.

Definitie

- Geen toestemming wanneer SH gepleegd werd door **gebruik** te maken van **kwetsbare toestand** van slachtoffer waarbij de **vrije wil is aangetast** ten gevolge van onder meer
 - **angst**
 - invloed van **alcohol**
 - **verdovende** middelen
 - **psychotrope** stoffen of enige andere substantie met een soortgelijke uitwerking
 - een **ziekte** of een **handicapsituatie**
- Geen toestemming als SH gevolg is van een **bedreiging**, fysiek of psychisch **geweld**, **dwang**, **verrassing**, **list** of van enige andere **strafbare gedraging**
- Geen toestemming als SH gepleegd is ten nadele van een **bewusteloos** of **slapend** slachtoffer

Beperkingen betreffende minderjarigen

§ 1. Onder voorbehoud van paragraaf 2 wordt een minderjarige die de volle leeftijd van zestien jaar niet heeft bereikt, niet geacht uit vrije wil te kunnen toestemmen.

*§ 2. Een minderjarige die de volle leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, maar niet de volle leeftijd van zestien jaar, kan uit vrije wil toestemmen indien het leeftijdsverschil met de andere persoon niet meer dan drie jaar bedraagt.
Er is geen misdrijf tussen minderjarigen die de volle leeftijd van veertien jaar hebben bereikt en die met wederzijdse toestemming handelen wanneer het onderlinge leeftijdsverschil meer dan drie jaar bedraagt.*

§ 3. Een minderjarige kan nooit uit vrije wil toestemmen indien:

1° de dader een bloedverwant of aanverwant is in de rechte opgaande lijn of een adoptant of een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot en met de derde graad of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin of ongeacht welke persoon die gewoonlijk of occasioneel met de minderjarige samenwoont en die over die minderjarige gezag heeft, of

2° de daad mogelijk is gemaakt doordat de dader gebruik heeft gemaakt van een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van de minderjarige, of

3° de daad wordt beschouwd als een daad van ontucht of prostitutie als bedoeld in onderafdeling 2 van afdeling 2, luidende “Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie”.

Beperkingen betreffende minderjarigen

§1. **basisleeftijd** voor seksuele handelingen (SH) = **16 jaar**

Beperkingen betreffende minderjarigen

§2. uitzonderingen 'naar beneden'

	14j	15j	16j	17j	18j	19j-99j
14j	√	√	√	√	X	X
15j	√	√	√	√	?	X
16j	√	√	√	√	√	√

leeftijdverschil dat niet meer dan drie jaar bedraagt

Beperkingen betreffende minderjarigen

§3. uitzonderingen 'naar boven'

Ook 16j & 17j kunnen **niet** rechtsgeldig **toestemmen** als

- 1° positie: bloed- of aanverwant in rechte opgaande lijn, in zijlijn t.e.m. 3^e graad, soortgelijke positie in gezin, samenwonend + gezag
- 2° modus operandi: gebruik van erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed
- 3° aard SH: daad van ontucht of prostitutie

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen	Concordantie	
Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting		
Onderafdeling 2. – Basismisdrijven		
Art. 417/7	Aantasting van de seksuele integriteit	Art. 372, eerste lid; art. 374
Art. 417/8	Voyeurisme	Art. 371/1, §1, 1° + §2
Art. 417/9	Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud	Art. 371/1, §1, 2° + §2
Art. 417/10	Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud	Art. 371/2 + 371/1, §2
Art. 417/11	Verkrachting	Art. 375, 1 ^e , 2 ^e & 3 ^e lid

Aantasting van de seksuele integriteit

Aantasting van de seksuele integriteit – art. 417/7

Aantasting van de seksuele integriteit is het stellen van een seksuele handeling op een persoon die daar niet in toestemt, al dan niet met behulp van een derde persoon die daar niet in toestemt, dan wel het laten stellen van een seksuele handeling door een persoon die daar niet in toestemt. Dit misdrijf wordt bestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar.

Wordt met aantasting van de seksuele integriteit gelijkgesteld het bewerkstelligen dat een persoon die daarmee niet instemt, getuige is van seksuele handelingen, of van seksueel misbruik, ook zonder dat deze daaraan hoeft deel te nemen.

Aantasting bestaat zodra er een begin van uitvoering is.

Aantasting van de seksuele integriteit

- Een seksuele handeling
- Stellen ... op een persoon, al dan niet via 3^e;
laten stellen ... door een persoon die daar niet in toestemt

Dus dader (zelf) op slachtoffer;
dader (via 3^e die niet toestemt) op slachtoffer;
slachtoffer op dader;
slachtoffer op 3^e;
slachtoffer op zichzelf

- **Bewerkstelligen ... getuige van seksuele handelingen**, of van seksueel misbruik, ook zonder eigen deelname

Aantasting van de seksuele integriteit

- ‘Definitie’ gedrag
- Definitie van ‘toestemming’ en → ‘ontbreken van toestemming’

≈ AANRANDING VAN DE EERBAARHEID

- geen aanraking vereist
- geslacht dader en slachtoffer niet relevant voor strafwaardigheid
- relatie tussen dader en slachtoffer niet relevant voor strafwaardigheid
- begin van uitvoering volstaat (of nog, poging bestaat niet)
- wetens & willens, d.w.z. “de dader weet dat de daad die hij gaat plegen objectief immoreel of aanstootgevend is en dat hij de wil had die te plegen”

Voyeurisme

Voyeurisme – art. 417/8

Voyeurisme is het observeren of doen observeren van een persoon of van deze persoon een beeld- of geluidsopname maken of doen maken,

- *rechtstreeks of door middel van een technisch of ander hulpmiddel;*
- *zonder de toestemming van die persoon of buiten zijn medeweten;*
- *terwijl die persoon ontbloot is of een expliciete seksuele daad stelt; en*
- *terwijl die persoon zich in omstandigheden bevindt, waarin hij redelijkerwijs mag verwachten **beschut te zijn voor ongewenste blikken.***

*Onder **ontblote persoon** wordt begrepen de persoon die zonder toestemming of buiten zijn medeweten een deel van zijn lichaam toont dat op grond van zijn seksuele integriteit verhuld zou zijn gebleven indien die persoon had geweten dat hij werd geobserveerd of dat er een beeld- of geluidsopname van hem werd gemaakt.*

Dit misdrijf wordt bestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar.

Voyeurisme bestaat, zodra er begin van uitvoering is.

Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud

Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud – art. 417/9

*Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud is het tonen, toegankelijk maken of verspreiden van visuele of geluidsinhoud van een ontblote persoon of een persoon die een expliciete seksuele daad stelt zonder diens toestemming of buiten diens medeweten, **ook al heeft die persoon ingestemd met het maken ervan.***

Dit misdrijf wordt bestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar.

Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud bestaat, zodra er begin van uitvoering is.

Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag van seksueel getinte inhoud – art. 417/10

Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud is het met kwaadwillig opzet of uit winstbejag tonen, toegankelijk maken of verspreiden van visuele of geluidsinhoud van een ontblote persoon of een persoon die een expliciete seksuele daad stelt zonder diens toestemming of buiten diens medeweten, ook al heeft die persoon ingestemd met het maken ervan.

Dit misdrijf wordt bestraft met gevangenisstraf van een jaar tot vijf jaar en met geldboete van tweehonderd euro tot tienduizend euro.

Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud bestaat, zodra er begin van uitvoering is.

Verkrachting

Verkrachting

*Verkrachting is elke gestelde daad die **bestaat of mede bestaat** uit een seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon **of met behulp van een persoon** die daar niet in toestemt.*

*Dit misdrijf wordt bestraft met opsluiting van **tien jaar tot vijftien** jaar.*

Verkrachting

bestaat of mede bestaat uit seksuele

- Context
- Concreet
 - vaginaal: met penis, ander lichaamsdeel of voorwerp
 - anaal: met penis, ander lichaamsdeel of voorwerp
 - peniel (= met penis): in vagina, anus of mond
 - opgedrongen tongzoen?
 - opgedrongen borstvoeding?
 - opgedrongen cunnilingus?

penetratie

- geen 'ontmaagding' of ejaculatie vereist
- tussen labia, lippen of sluitspier, maar 'nevenplaatsing + druk + pijn' = voldoende

Verkrachting

op of met behulp van het slachtoffer

- dader op slachtoffer ✓
- slachtoffer op zichzelf (zelfpenetratie) ✓
- slachtoffer op dader (**het penetrerende slachtoffer**) ✓

die daar niet in toestemt

- voor elke seksuele handeling afzonderlijk
- toestemming kan ingetrokken worden, voor of tijdens

geslacht dader en slachtoffer niet relevant voor strafwaardigheid

relatie tussen dader en slachtoffer niet relevant voor strafwaardigheid

Verkrachting

Wetens & willens

d.w.z. “de dader weet dat de daad die hij gaat plegen objectief immoreel of aanstootgevend is en dat hij de wil had die te plegen”

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen	Concordantie	
Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting		
Onderafdeling 3. – Verzwaarde misdrijven		
Art. 417/12	Niet-consensuele seksuele handelingen (NCSH) met de dood tot gevolg	Art. 376
Art. 417/13	NCSH voorafgegaan door of gepaard gaand met foltering, opsluiting of zwaar geweld	Art. 376
Art. 417/14	NCSH gepleegd onder bedreiging van een wapen of op een wapen gelijkend voorwerp of na toediening van weerloosmakende of remmingsverlagende stoffen	Art. 376

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen	Concordantie	
<p>Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting</p>		
<p>Onderafdeling 3. – Verzwaarde misdrijven</p>		
Art. 417/15	NCSH gepleegd ten nadele van een persoon die in een kwetsbare toestand verkeert	Art. 376
Art. 417/16	NCSH gepleegd ten nadele van een minderjarige die geen volle zestien jaar oud is	Art. 371/1, §3, 2 ^e lid; art. 373; art. 375, 4 ^e lid e.v.
Art. 417/17	NCSH gepleegd ten nadele van een minderjarige boven de volle leeftijd van zestien jaar	Art. 371/1, §3, 1 ^e lid; art. 373; art. 375, 4 ^e lid e.v.

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen	Concordantie	
Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting		
Onderafdeling 3. – Verzwaarde misdrijven		
Art. 417/18	Incest	Art. 372, 2 ^e lid; art. 377
Art. 417/19	Niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen	Art. 372, 2 ^e lid; art. 377
Art. 417/20	NCSH gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer	Art. 377 <i>bis</i>
Art. 417/21	NCSH gepleegd door persoon in een erkende gezags- of vertrouwenspositie ten aanzien van slachtoffer	Art. 377
Art. 417/22	NCSH gepleegd met de hulp of in aanwezigheid van een of meer personen	Art. 377

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen		Concordantie
Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting		
Onderafdeling 4. – Algemene bepaling		
Art. 417/23	Verzwarende factoren	
	- bloed- of aanverwantschap, gezag, bewaring, samenwoning	Art. 377
	- door persoon met openbare functie	Art. 377
	- door arts of andere gezondheidswerker	Art. 377
	- op een minderjarige jonger dan tien jaar	Art. 375 al. 7
	- grooming van een min-zestienjarige	Art. 377ter
	- in aanwezigheid van een minderjarige	NIEUW
	- omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities of zogenaamde “eer”	NIEUW

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen

Hoofdstuk I/1.

Misdrijven tegen de seksuele integriteit,
het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden

Afdeling 1. – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting

Afdeling 2. – Seksuele uitbuiting van minderjarigen

Afdeling 3. – Openbare zedenschennis

Afdeling 4. – Gemeenschappelijke bepalingen

Seksuele uitbuiting van minderjarigen

Hervorming seksueel strafrecht

Huidige bepalingen

Hoofdstuk I/1.

Misdrijven tegen de seksuele integriteit,
het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden

Afdeling 2. – Seksuele uitbuiting van minderjarigen

Onderafdeling 1. – Benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden

Onderafdeling 2. – Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie

Onderafdeling 3. – Beelden van seksueel misbruik van minderjarigen

Onderafdeling 4. – Algemene bepaling

Grooming

*Benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden is het aan een **minderjarige** een **voorstel tot ontmoeting** doen, **op welke manier dan ook**, met het oogmerk om een misdrijf te plegen bedoeld in dit hoofdstuk, voor zover dit voorstel is gevolgd door **materiële handelingen** die tot een dergelijke ontmoeting kunnen leiden.*

Dit misdrijf wordt bestraft met gevangenisstraf van drie jaar tot vijf jaar.

Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie

- Reeks verboden handelingen als ‘derde’
 - opwekken, begunstigen of vergemakkelijken
 - aanwerven, meenemen, wegbrengen of bij zich houden
 - houden van een huis van ontucht of prostitutie
 - ter beschikking stellen van een ruimte
 - op welke manier ook, exploiteren
- Verkrijgen
- Bijwonen
- Reclame maken

Beelden van seksueel misbruik van minderjarigen

- Definitie
- Strafbare handelingen
 - vervaardigen of verspreiden
 - bezitten en verwerven
 - zich toegang verschaffen
- Uitzondering: primaire sexting

BSMK – definitie (art. 417/43 Strafwetboek)

Onder beelden van seksueel misbruik van minderjarigen moet worden begrepen:

- *elk materiaal dat de visuele weergave op welke wijze dan ook behelst van een **minderjarige** die deelneemt aan **echte of gesimuleerde expliciete seksuele gedragingen**, of dat de weergave behelst van de **geslachtsorganen** van een minderjarige voor primair seksuele doeleinden;*
- *elk materiaal dat de visuele weergave op welke wijze dan ook behelst van een **persoon die er als een minderjarige uitziet** en die deelneemt aan **echte of gesimuleerde expliciete seksuele gedragingen**, of dat de weergave behelst van de **geslachtsorganen** van deze persoon voor primair seksuele doeleinden;*
- ***realistische afbeeldingen** die de weergave behelzen van een **niet-bestaande minderjarige** die deelneemt aan **expliciete seksuele gedragingen**, of die de weergave behelzen van de **geslachtsorganen** van deze minderjarige voor primair seksuele doeleinden.*

BSMK – primaire sexting (art. 417/49 Strafwetboek)

Rechtvaardigingsgrond inzake het consensueel maken, bezitten en onderling delen van seksueel getinte inhoud

Er is geen misdrijf wanneer minderjarigen boven de volle leeftijd van zestien jaar met wederzijdse toestemming zelf seksueel getinte inhoud maken en deze zelf gemaakte seksueel getinte inhoud onderling delen en in bezit houden. Wederzijdse toestemming is nodig zowel voor het maken, het bezitten en het onderling delen van deze inhoud.

Deze rechtvaardigingsgrond geldt niet indien:

- de seksueel getinte inhoud wordt getoond of verspreid aan een derde;*
- een derde de seksueel getinte inhoud tracht te bekomen,*
- de dader een bloedverwant of aanverwant is in de rechte opgaande lijn of een adoptant of een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin of onverschillig welke persoon die gewoonlijk of occasioneel met de minderjarige samenwoont en die over die minderjarige gezag heeft, of;*
- de daad mogelijk is gemaakt doordat de dader gebruik heeft gemaakt van een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van de minderjarige.*

Aandachtspunten

- Toepassing: geen retroactieve toepassing van nieuwe misdrijven of zwaardere straffen
- Uitdaging: lange verjaringstermijnen bij seksuele misdrijven (t.a.v. minderjarigen geen verjaring), dus het 'oude' seksueel strafrecht zal nog lang toegepast worden
- Uitdaging: integratie van deze hervorming in de hervorming van het volledige Strafwetboek

Bij wijze van voorlopige conclusie

Bedankt voor uw aandacht

liesbet.stevens@kuleuven.be

liesbet.stevens@igvm.belgie.be

ZSG Antwerpen - UZA

Sarah De Schepper, unitverantwoordelijke
Wouter Karst, pediater

Terugblik
op
1 jaar
Zorgcentrum na
Seksueel Geweld
Antwerpen

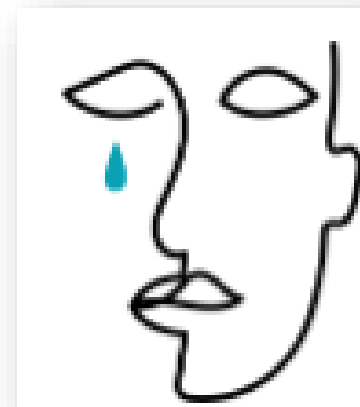
UZA'

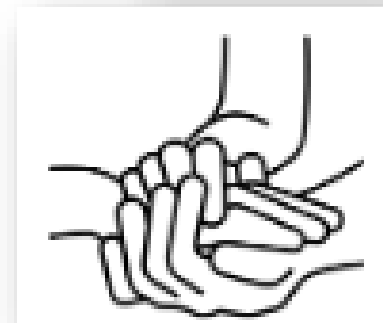

#BLOOMFORCHANGE

Wie kan terecht op een ZSG

Welke zorg biedt een ZSG

Ervaringen 1 jaar ZSG

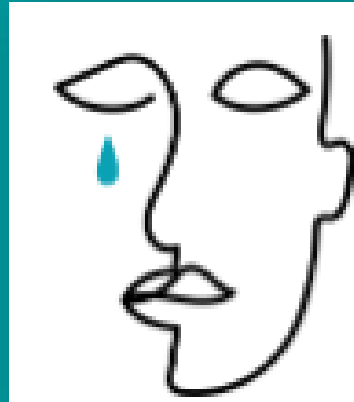

Gloria, 16 jaar

Wie kan terecht op een ZSG?

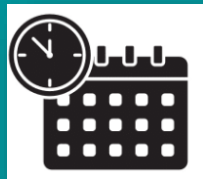

Hands-on seksueel geweld

Aantasting van
de seksuele
integriteit

(poging tot)
verkrachting

Timing na seksueel geweld

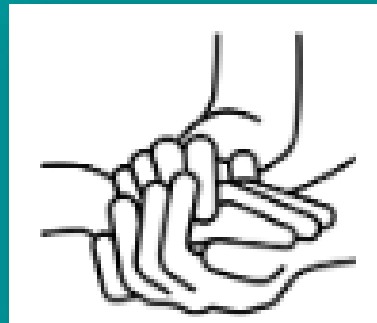
72u

7
dagen

1
maand

Welke zorg biedt een ZSG?

Sporen-
barend
handelen

24/7
open

1

Aanmelding

- Door politie, hulpverlener,...
- Op eigen initiatief

2

Eerste opvang

door forensisch verpleegkundige

ht
opgeleide
ector

acht
ijsmateriaal
6 maand
en op het

6

Nazorg

- Casemanagement
- Medische follow-up
- Psychologisch consult

Indien gewenst, ook voor steunfiguur

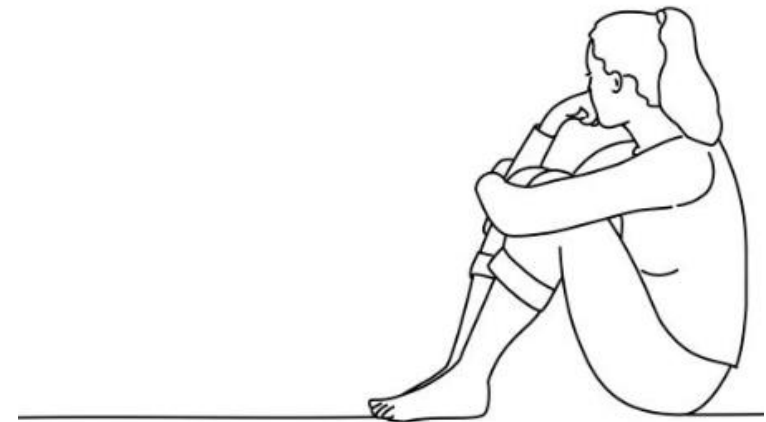
Eventueel in samenwerking met huisarts, psycholoog, psychiater en andere hulpverleners

Ge

De papa vertelt... zijn dochter zit in de auto te wachten wanneer ze een telefoontje krijgt van het ZSG in het kader van ons casemanagement:

“Dat gesprek heeft haar toen zo veel deugd gedaan. Voor mij is dit een kantelpunt geweest in haar verwerkingsproces.”

 Gloria, 16 jaar
Zorgcentrum
na Seksueel Geweld

Ervaringen 1 jaar ZSG

10/11/2021 – 10/11/2022

Totaal aantal aanmeldingen: **838**

6 (nu 7) centra - **27,8% van alle SO** meldt zich aan in ZSG
Antwerpen

Gemiddeld **70 aanmeldingen** per maand

Kenmerken slachtoffers

93,0% vrouwen (incl. transvrouwen), **7,0% mannen** (incl. transmannen)
1,3% transgender en/of **non-binaire** personen

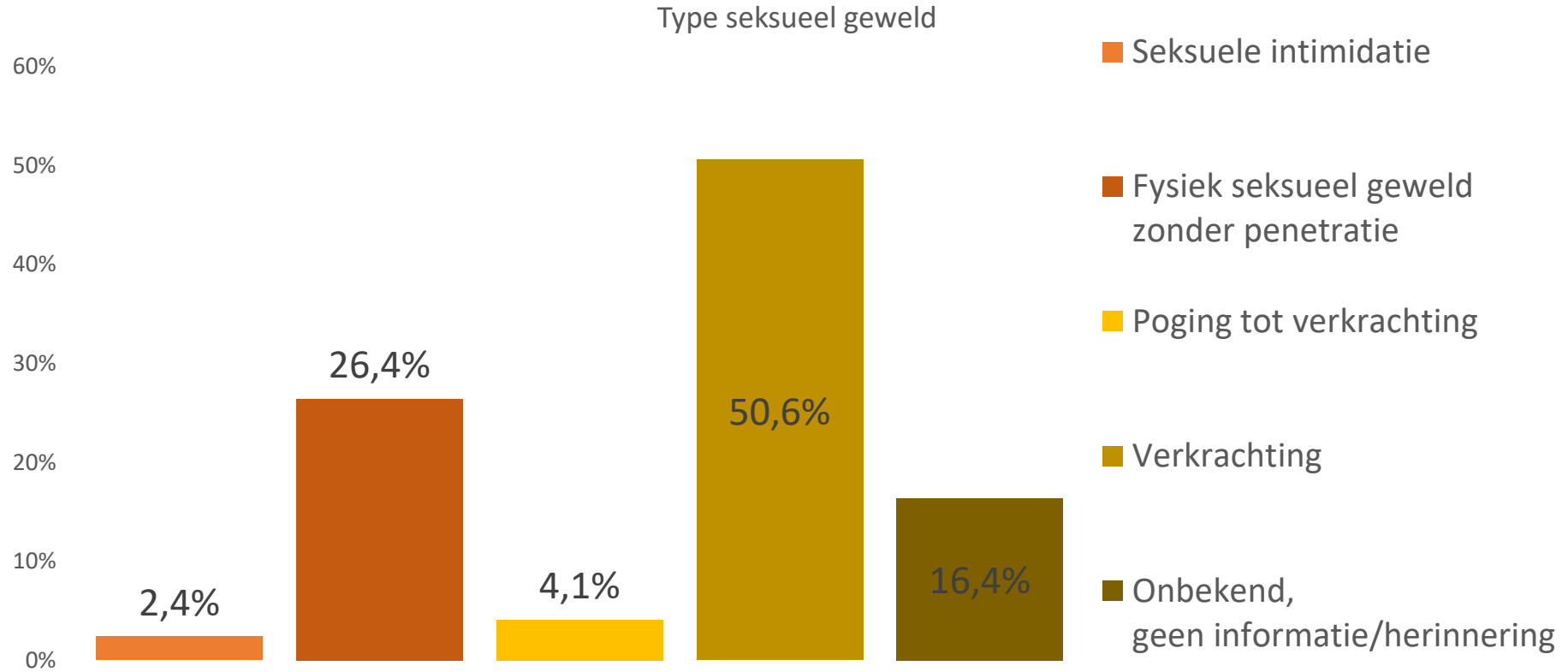

Gemiddelde leeftijd van de slachtoffers : **23 jaar**
37,6% van de slachtoffers is **minderjarig (<18 jaar)** en **62,4%** was **meerderjarig (>18 jaar)** op het moment van aanmelding.

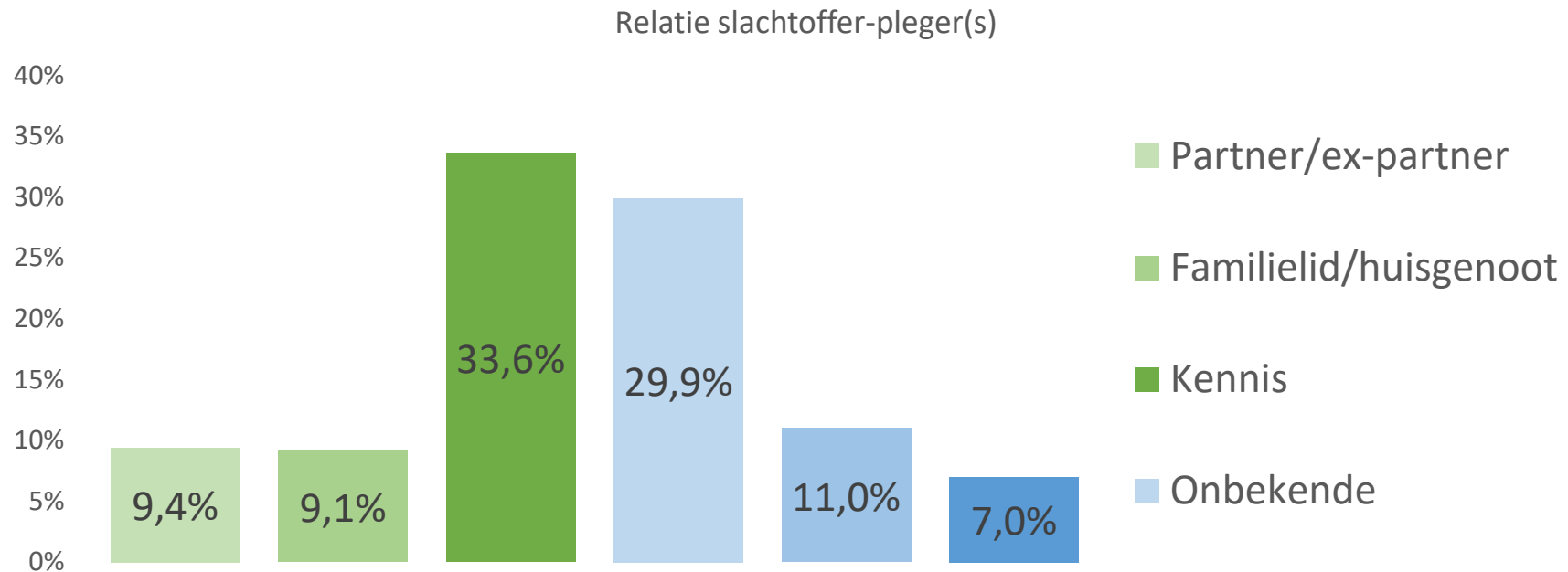
Leeftijdsgroep	%
0 - 12 jaar	10,8%
13 - 17 jaar	26,8%
18 - 26 jaar	32,6%
27- 40 jaar	20,7%
41 - 65 jaar	8,3%
> 65 jaar	0,8%

37.6 % van de SO is minderjarig

Type seksueel geweld

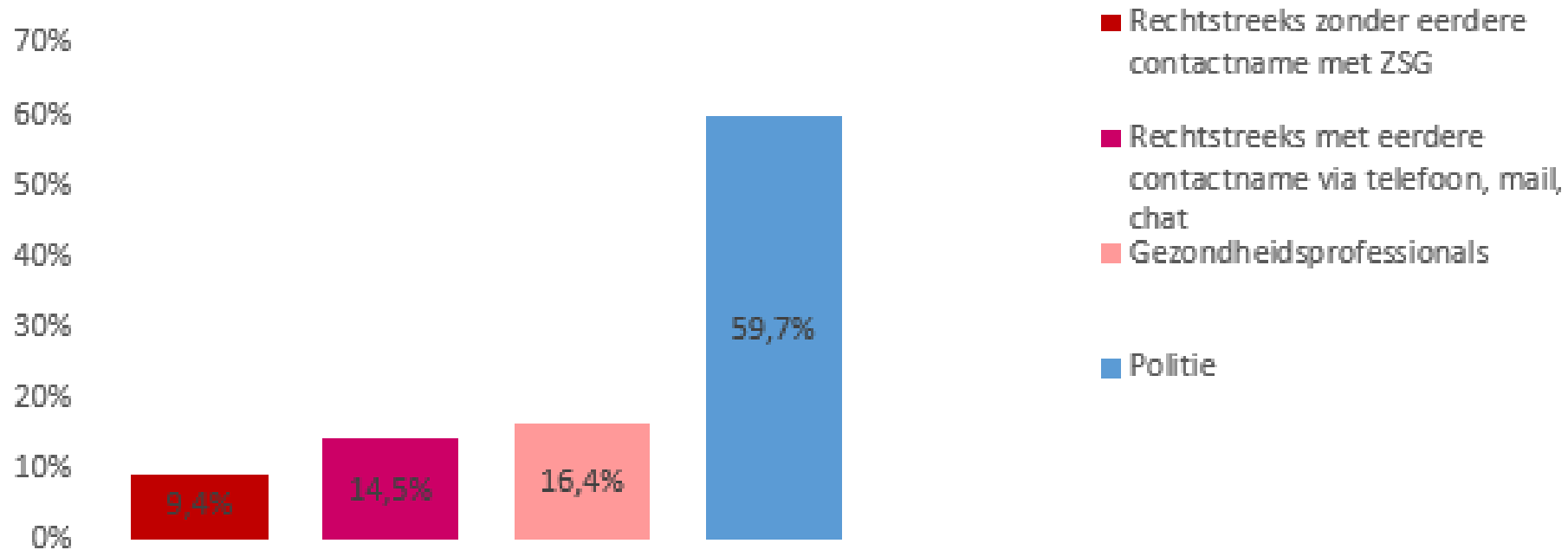

Relatie slachtoffer - pleger

Wijze aanmelding

Wijze van aanmelding op het ZSG

8 slachtoffers per dag

klopten de voorbije maanden
aan bij een van de 7 Belgische
zorgcentra na seksueel
geweld.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in cijfers

Nee, het is niet oké

Minderjarigen in het ZSG

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN

Eerste jaar ZSG Antwerpen

838
slachtoffers

37,6%
minderjarig

Antwerpen: 462/miljoen

Nederland: 110/miljoen

Heel
Nederland:
1870
slachtoffers/
jaar

*Betreft aantallen acut misbruik (binnen een week)
Cijfers Nederland: Jaarverslag CSG 2021*

Medische nazorg minderjarigen

227
consultaties
van 170
minderjarigen

87%
meisjes

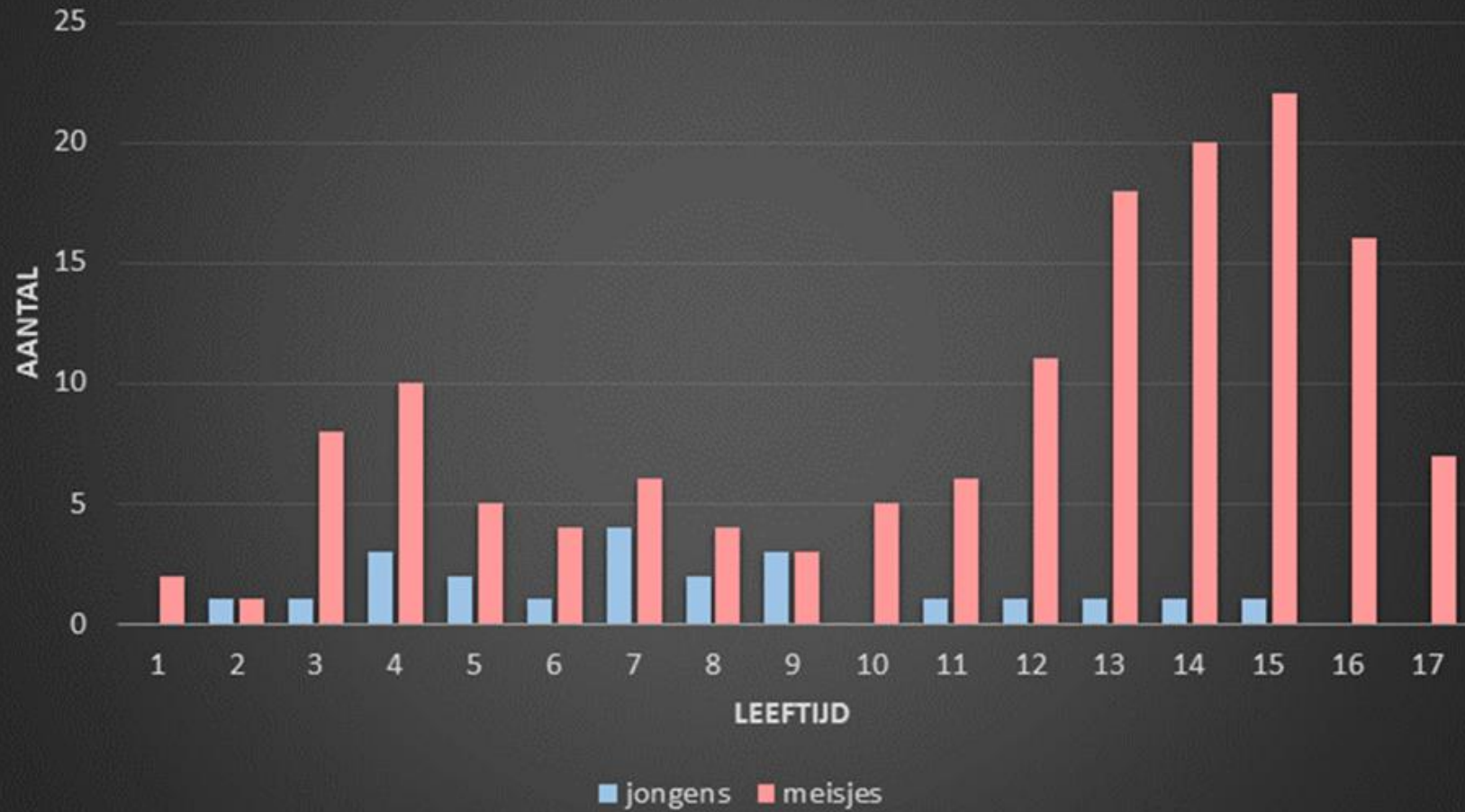
prepuberaal
77%
meisjes

puberaal
96%
meisjes

Leeftijden per geslacht

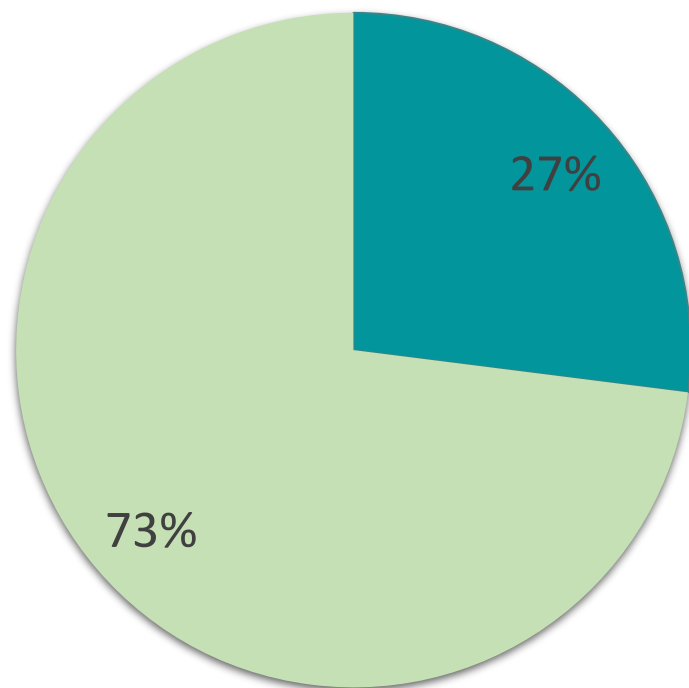
Medische opvolging ZSG Antwerpen, eerste jaar

Cijfers over gemelde plegers

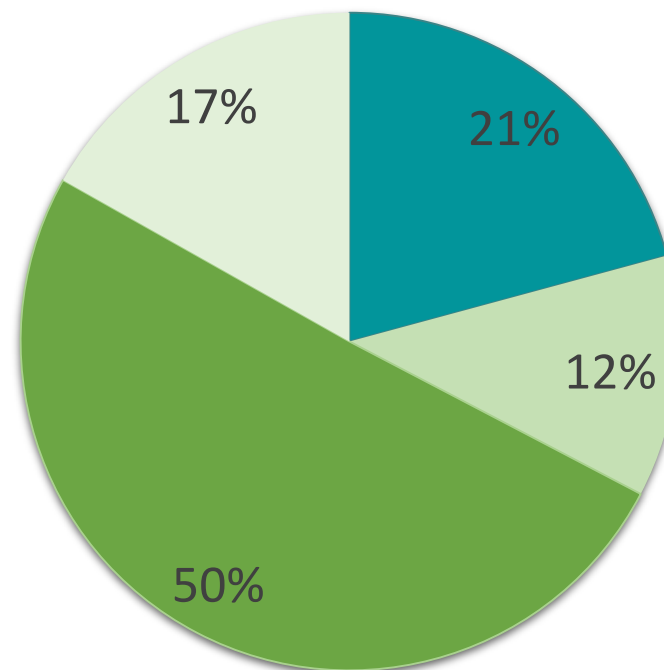

Leeftijd pleger

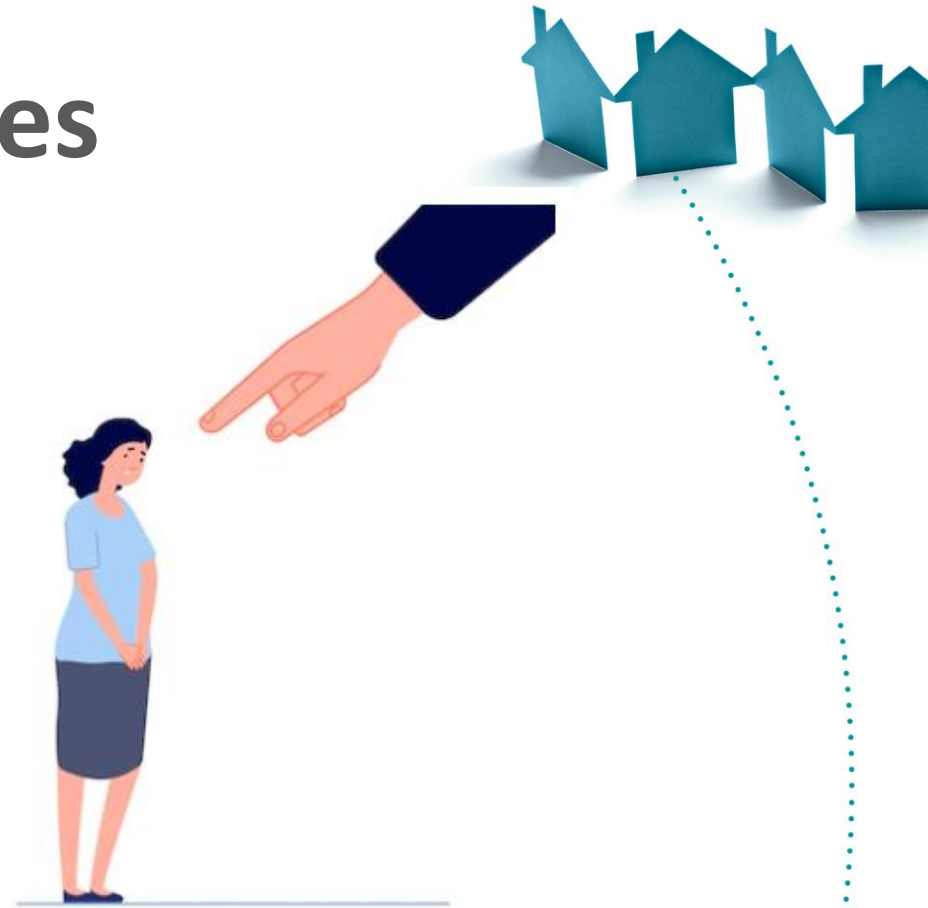
■ Minderjarig ■ Meerderjarig

Relatie met pleger

■ Gezinslid ■ Familie overig
■ Bekende buiten familie ■ Onbekende

Take home messages

Coördinaten ZSG Antwerpen

Adres: Zorghotel Drie Eiken, UZA-campus

Drie Eikenstraat 655

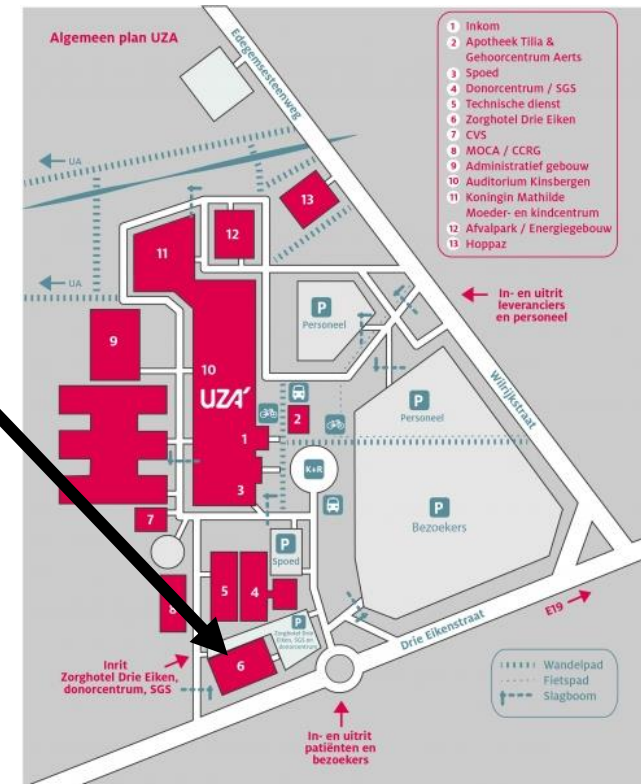
2650 Edegem

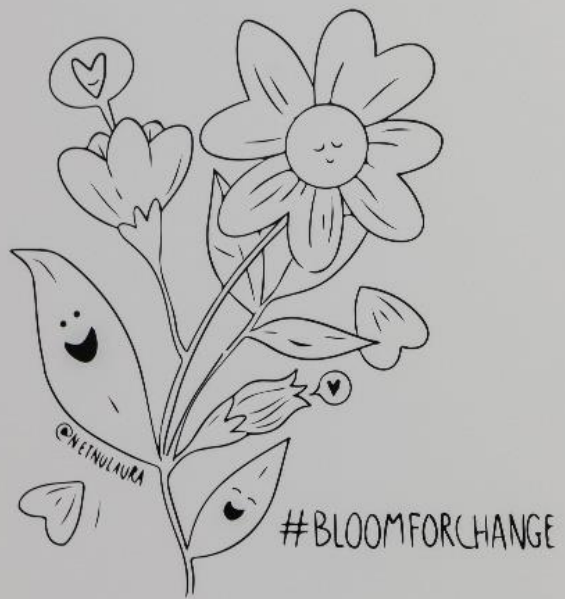
E-mail: zsg@uza.be

Tel: 03 436 80 50

www.uza.be/zorgcentrum-na-seksueel-geweld

www.seksueelgeweld.be

Dhr. Benjamin Freriks

Clusterverantwoordelijke ZSG zone Antwerpen

Politie

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN

- 7 opleidingen
- 172 opgeleide zedeninspecteurs (6 Oost-Vlaanderen)
- 158 actieve zedeninspecteurs

Cijfers

Totaal aantal meldingen sinds opstart : **838**
Totaal aantal klachten sinds de opstart: **616 (73,51%)**
Totaal aantal slachtoffers rechtstreeks ZSG en klacht sinds de opstart: **97**

6 centra - **27,8% van alle SO** meldt zich aan in ZSG Antwerpen

Gemiddeld **2 à 3 meldingen** per 24h

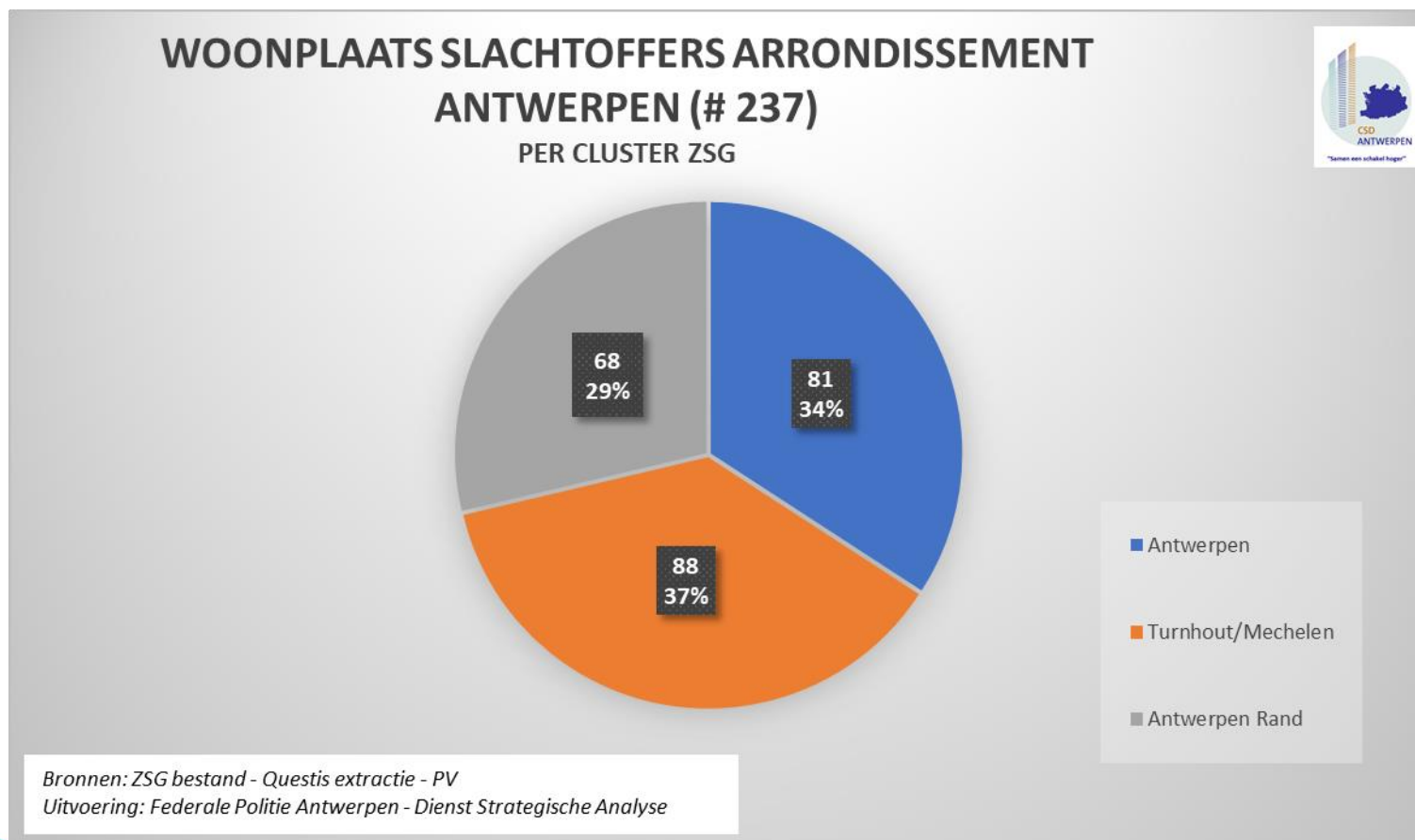
Waarom 3 ploegen ?

Aangiftes in de provincie Antwerpen in de 6 jaar voorafgaand aan de opening van het ZSG Antwerpen:

- Verkrachting
- Aantasting van de seksuele integriteit
- Voor beide kwalificaties telkens meerderjarigen + minderjarigen en zowel acuut seksueel geweld als niet-acuut seksueel geweld.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	10/11/2021 tem 10/11/2022
Acuut + niet acuut	1065	1105	1297	1229	1219	1074	1450
Acuut	682	812	924	885	893	826	1132

Woonplaats per cluster ZSG

Aanpassingen afgelopen jaar

Uitgesteld verhoor

- op vraag van het slachtoffer
- werkdruk zedeninspecteurs verminderen

Wijzigen van TAM-lokaal naar verhoorlokaal

- te belastend onmiddellijk na FOSTA
- meer ruimte voor zedeninspecteurs

Verhoren van slachtoffers

- Gefilmd verhoor
- Uitwerken van topics
- Segmenteren
- Gedetailleerd

Bedankt voor uw aandacht !

Tijd voor interactie!

Panelgesprek

- **Ans Cornelissens** – PUNT. Vzw
- **Wouter Karst** – consulent pediatrie ZSG
- **Kevin Beeckaert** – teamleider lokale recherche PZ Antwerpen
- **Patti Broeckx** – substituut procureur des Konings Parket Turnhout
- **Karolien Van Dijck** – forensisch adviseur NICC

Dank voor uw
aanwezigheid en uw
steun !

Het ZSG dankt van harte:

**Provincie
Antwerpen**

GILEAD

Creating Possible